

Niilo Mäki -säätiö sr

VUOSIKERTOMUS 2023

Hallintoneuvoston hyväksymä 22.4.2024

Kannen kuvan ottaja:Lasse Eskola

Sisällys

1.	Tiivistelmä Niilo Mäki Instituutin toiminnasta vuonna 2023	4
2.	Hanketoiminta vuonna 2023	12
3.	Koulutus ja julkaisutoiminta	30
4.	Hallinto- ja tukipalvelut.....	35
5.	Yhteistyö Suomessa	37
6.	Kansainvälinen toiminta	39

Liitteet

Liite 1. Niilo Mäki Instituutin tutkijoiden julkaisut 2023

Liite 2. Niilo Mäki Instituutin henkilöstön jäsenyyksiä 2023

Liite 3. OPH-rahoitteiset koulutukset vuonna 2023

Liite 4. Niilo Mäki -säätiön hallintoneuvosto ja hallitus 2023

1. Tiivistelmä Niilo Mäki Instituutin toiminnasta vuonna 2023

Niilo Mäki Instituutti on yksi merkittävimmistä oppimisvaikeusalan toimijoista Suomessa. Yli 30 vuotta toimineen instituutin toiminnan vahvoja arvoja ovat tutkimusperustaisuus, aktiivinen ja laadukas tutkimus- ja kehittämistoiminta, henkilöstön osaaminen ja asiantuntijuus sekä korkealuokkainen koulutus- ja julkaisutoiminta. Asiantuntijoiden työ luo uusia tutkimustuloksia, toimintamalleja, menetelmiä, materiaaleja ja muita tuotoksia, joita voidaan soveltaa käytännön toimijoiden tueksi. Niilo Mäki -säätiön vahvuus on erityisesti toiminnan tutkimusperustaisuus, mikä ilmenee myös muiden järjestöjen kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Toiminnan ydinajatuksena on vahva tutkimuksen ja käytännön yhteistyö.

Olennaiset tapahtumat vuonna 2023

Säätiön toiminta yleisesti

Vuonna 2023 Niilo Mäki -säätiö sr:n (rekisteröity säätiö) toiminta kohdentui sääntöjensä mukaisesti lasten ja nuorten neuropsykologisen arvioinnin ja kuntoutuksen kehittämiseen. Säätiön ylläpitämän Niilo Mäki Instituutin keskeisenä tehtävänä on lasten ja nuorten oppimisvaikeuksien ja kehityksen erityishäiriöiden tutkimus ja niihin liittyvä arvioinnin ja kuntoutusmenetelmien kehittäminen, julkaisu ja kokeileminen, sekä alan asiantuntijoiden täydennyskoulutus. Niilo Mäki Instituutin toiminta vaikuttaa ja kohdentuu erityisesti oppimisvaikeuksia kohdanneisiin lapsiin ja nuoriin, heidän perheisiinsä, oppimisvaikeuksia työssään kohtaaviin ammattilaisiin, alalla toimiviin järjestöihin sekä oppilaitoksiin.

Niilo Mäki -säätiön strategiakauden 2021–2026 painopistealueet ovat: *korkeatasoinen tutkimus kohtaa käytännön, rohkeasti uudistuvat toimintamuodot sekä aktiivinen ja näkyvä vaikuttaminen.*

Vuoden 2023 yhteiskunnallisten tilanteiden vaikutuksia säätiön toimintaan

Koronapandemian myötä etätyö ja osittainen etätyö (hybridimalli) ovat muodostuneet läsnätyön lisäksi normaaleiksi työntekomuodoiksi niissä työtehtävissä, joissa se on mahdollista. Läsnätyössä työskentelivät ne henkilöt, joiden työtehtävät sitä edellyttivät. Palaverieja ja kokouksia järjestettiin edelleen pääosin etänä.

Koulutustoimintaa toteutettiin verkossa ja lähikoulutuksina, ja niihin liittyviä toimintamuotoja kehitettiin aktiivisesti. Koulutus- ja julkaisutoiminta toteutui kokonaisuutena odotuksia vähäisempänä. Erityisesti loppuvuosi toteutui aiempiin vuosiin ja odotuksiin verrattuna vähäisempänä, mikä vaikutti selkeästi myös säätiön tulokseen.

Suomen yleinen taloustilanne on taantumassa ja huolimatta inflaation nopean kasvun taittumisesta suhdannenäkymät ovat Suomen Pankin mukaan edelleen heikentyneet syksyn 2023 aikana. Epävarmuus tulevasta on saattanut vaikuttaa myös Niilo Mäki -säätiön toimintakenttään ja oppilaitosten ja kuntien hankintamahdollisuuksiin loppuvuonna. Suomen Pankin ennusteen mukaan talous alkaa elpyä vasta vuoden 2024 lopulla.

Korkeatasoinen tutkimus kohtaa käytännön

Oppimisvaikeuksiin liittyvä tutkimus- ja kehittämistoiminta on Niilo Mäki -säätiön ja sen ylläpitämän Niilo Mäki Instituutin ydintoimintaa. Niilo Mäki Instituutissa oli vuonna 2023 käynnissä 18 rahoituksen saanutta tutkimus-, kehittämis- tai selvityshanketta (vuonna 2022 15 hanketta), yksi STEAn myöntämä yleisavustus säätiön perustoimintaan, yksi NMI:n omarahoitteinen kehittämishanke, sekä 14 Opetushallituksen tukemaa opetustoimen henkilöstökoulutushanketta (vuonna 2022 21 henkilöstökoulutushanketta).

Uusia hankehakemuksia tehtiin vuoden 2023 aikana 19 kappaletta, joiden hakusumma oli yhteensä 5,01 m€. Helmikuuhun 2024 mennessä on myönteisen päätöksen näistä saanut 7 kappaletta (36,8 % ja näiden yhteissumma on 1,22 m€) ja kielteisen päätöksen 9 kappaletta (47,4 %, haussa näissä ollut 3,00 m€). Päätöksiä odotetaan vielä kahdesta vuonna 2023 laaditusta hakemuksesta. Tutkimuspäällikkö on koordinoinut ja kehittänyt tutkimus- ja kehittämishankehakemusten suunnittelu- ja laatimisprosessia.

Niilo Mäki -säätiön hallintoa ylläpidettiin pääosin STEA:n yleisavustuksella, hankkeilta kerätyillä yleiskustannusosuuksilla ja koulutus- ja julkaisutoiminnan tuotoilla. Yleiskulua (hankkeissa 20 % kuluista ja kokonaiskustannusmallia noudattavien hankkeiden osalta 70 %) perittiin kaikilta hankkeilta, joiden rahoittajan säännöt eivät sitä erikseen kieltäneet tai rajoittaneet. Vuoden 2023 hankehakemuksissa käytetty yleiskuluerroin oli 20 %. Yleiskustannusosuudella katettiin hankkeille yhteisiä kuluja (mm. yhteiset tilat, hallinnon ja tukipalvelujen henkilöstökuluja, työterveys, siivous, yritysvakuutukset, työkykyä ylläpitävät toimet, virkistystoimet). Vuonna 2023 hallinnon ja tukipalveluiden sekä yleisten kulujen kulurakennetta on tarkasteltu ja säästöjä tehty niissä kohteissa, joissa se on ollut mahdollista toiminnan kuitenkin merkittävämmiin kärsimättä. Tulevaisuuden epävarmuus kuitenkin edellyttää tiukkaa kulukuuria myös jatkossa.

STEA:lta saadun yleisavustuksen lisäksi säätiöllä oli vuonna 2023 avustus- ja projektirahoituksella rahoitettua toimintaa seuraavasti.

STEA:n avustamaa hanketoimintaa olivat varhaiskasvatukseen kohdentuva *Leikitään ja keskitytään yhdessä* (C7291, päättyy keväällä 2024), hahmotushäiriöihin liittyvä *Nuorten Hahmola* (C9356), sekä *Pelaa fiksusti – Erytyslasterien digitaalinen hyvinvointi* (C9824), ja kohdennettu avustus *Lukumummi ja -vaari toiminnan levittämiseen* (AK4398).

Svenska Kulturfonden-, Svenska Folkskolans Vänner- ja Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne -säätiöiden yhteisrahoitteiset *ILS3-självreglering-* ja *ILS3-Inläring och stöd i läsning och skrivning* jatkoivat lukivaikeuksien ja tarkkaavuuden pulmien tutkimusta ja tukikeinojen kehittämistä ruotsinkielisille kouluille ja päiväkodeille. Lisäksi Opetushallitus ja C.G. Sundells Stiftelse myönsivät rahoitukset ruotsinkielisten esikouluikäisten kielellisten taitojen arviointimenetelmän kehittämiseen (*Tidig kartläggning av förutsättningsgr för inläring, NAPP*).

Suomen Akatemian tukemat tutkimushankkeet ReadDrama (Akatemiatutkijan hanke: *Projektimuotoisen lukuteatterin vaikuttavuus lukivaikeuskuntoutuksessa*) sekä siihen liittyvän tutkimusryhmän perustamiseen tarkoitettu ReadMore (Projektihanke: *Lukuteatteri lukivaikeuskuntoutuksen tukena*) päättyivät vuoden 2023 lopulla. ReadDramaan liittyvää toimintaa jatketaan kuitenkin 2024 vuoden alussa toiminnasta säästyneellä rahoituksella.

EU:n Marie Skłodowska-Curie Innovative Training Network (ITN) -hankkeen *Neo-Prism-C (Neurodevelopmental Optimal-Predictors Risk Factors and Intervention from a systems approach to maladjustment in children)* tutkimustyötä jatkettiin. Vuosille 2019-2023 ajoittuva tohtorikoulutushanke on Kyproksen yliopiston vetämä ja Niilo Mäki -säätiö on mukana hankekonsortiossa. Säätiön isännöimän väitöskirjaopiskelijan tutkinto tehdään Jyväskylän yliopistoon. Tutkimustyö jatkuu vuonna 2024 toiminnasta säästyneellä rahoilla sekä tohtorikoulutettavan saamalla apurahoilla.

Ulkoasianministeriön *eTaleAfrica* -kehitysyhteistyöhanke jatkui eTale-ympäristön (lukemisen sisällöt) levittämistoiminnalla ja hanke päättyi vuoden 2023 lopussa. Hankkeen sisältöjen laajentamiseen matematiikkaan ja varhaiskasvatukseen saatu hanke *eTaleAfrica2* käynnistyi keväällä 2023. Hankkeen kumppaneina toimivat University of Zambia (Sambia), University of Namibia (Namibia), Kenya Institute of Special Education (Kenia) ja Archbishop Mihayo University College of Tabora (Tansania) sekä Jyväskylän ja Helsingin yliopistot.

Teknologiaeollisuuden 100-vuotissäätiön rahoittamaa *EPM-pelaamalla paremmaksi* -hanketta toteutettiin yhteistyössä Jyväskylän yliopiston kanssa. Hankkeessa kehitetään alakouluun soveltuva uudenlainen matematiikan harjoitusmenetelmä sekä tutkitaan sen vaikuttavuutta. Peli on tarkoitus saada kokeiltavaksi ja tutkittavaksi vuoden 2024 aikana.

OPH:n hankerahoituksella käynnistettiin *Lukeva varhaiskasvatus* -työkalun kehittäminen varhaiskasvatuksen lukutaitoa ja lukivalmiuksia edistävän työn tukemiseen.

OPH:n tuella käynnistettiin *Toistavan ääneenlukemisen harjoituksia - Luetaas* -hanke, jonka tavoitteena on kehittää uusia suomenkielisiä lukemisen harjoituksia ja materiaalipaketteja ensimmäisille vuosiluokille.

Keski-Suomen liiton tukema *TOVIKS – Tukea oppimisvaikeuksiin Keski-Suomessa* -hankkeen toiminta aloitettiin. Hankkeessa kehitetään ja pilotoidaan tukimuotoja lasten ja nuorten oppimisvaikeuksien ja neuropsykiatristen vaikeuksien tueksi ja vahvistetaan näiden lasten ja nuorten parissa toimivien ja koulujen henkilöstön yhdessä tekemisen kulttuuria.

Prokoulu -toimintamallin toteuttamista jatkettiin suunnitelmien mukaan. Prokoulu-mallin käyttöönottavat kunnat hankkivat ja sitoutuvat kolmivuotiseen toimintaan, jossa kehitetään kunnan koulujen toimintakulttuuria positiivista käyttäytymistä tukevaksi. Kolmivuotista Prokoulu-toimintaa on aloitettu vuoden 2023 aikana kahdessa uudessa kunnassa (Paimio ja Mäntsälä) sekä aiemmin alkaneissa kunnissa toimintaa on toteutettu suunnitelman mukaisesti ja myös laajennettu uusiin kouluihin.

Prokouluista varhaiskasvatukseen sovellettua *ProVaka* -toimintamallia toteutetaan Vantaan kunnan kaikkien päiväkotien kanssa sekä Kuopiossa ja Imatralla. Lisäksi ProVaka-oppaan laadinta on aloitettu vuoden 2023 aikana. Uusia neuvotteluja käydään jatkuvasti Prokoulu- ja ProVaka-toiminnan laajentamiseksi.

Niilo Mäki -säätiön omalla rahoituksellaan toteuttamaa kehitystyötä tehtiin Digilukiseulan alakoulu-version viimeistelyssä sekä toteutettiin aineistonkeruuta muihin kehitteillä oleviin arviointimenetelmiin (nopea nimeäminen, lukusujuvuus sekä luetun ymmärtämisen strategiat). Kehittämistyötä tehdään *Lukemisen, oikeinkirjoittamisen ja nimeämisen arviointi - LUKINO* -hankkeessa. Kaikkien Digilukiseulan versioiden (2. aste, yläkoulu, alakoulu), sekä niiden taustalla olevan NMI:n kehittämisen *Arvio-ympäristön* ylläpitoa ja kehittämissuunnitelmien mukaisesti.

Ekapeli- ja Spel-Ett -harjoitusmenetelmien ylläpitoa jatkettiin ja pelien käyttömahdollisuuksia laajennettiin muokkaamalla peleistä myös uusimmissa Chromebook-laitteissa toimiva versio.

Rohkeasti uudistuvat toimintamuodot

Digitaalisuuden mahdollisuuksien hyödyntäminen on painottunut Niilo Mäki Instituutin toiminnassa viime vuosien aikana ja siihen on tärkeää panostaa myös jatkossa. Digitaalisuus konkretisoituu mm. digitaalisen arvioinnin mahdollistavassa Arvio-ympäristössä ja siihen kehitetyissä menetelmissä (Digilukiseula nuorille ja aikuisille, Digilukiseula yläkouluun, LUKINO), pelinkehitystyössä (mm. Ekapeli, EPM-Ekapeli Matikka, Spel-Ett), eTaleAfrica-oppimisympäristössä, Vikke-kuntoutusmenetelmän ja tutkimuksissa käytettävien arviointimenetelmien kehittämisessä.

Arvio-ympäristön jatkuvalla kehittämisellä ja ylläpidolla varmistetaan sen sisältämien arviointimenetelmien sujuva käyttö. Lisäksi Arvion uusia ominaisuuksia kehitetään vastaamaan käyttäjien tarpeisiin ja toiveisiin.

Niilo Mäki Instituutin kehittämisiä tukijärjestelmiä (HR-järjestelmä, Ekapeli-kyselytyökalu) on kehitetty vaiheittain.

Sovelluskehitystä on kohdennettu ydintoimintoihin entistä tarkemmin ja kehittämissuunnitelmien mukaisesti on sen myötä voitu tehdä suunnitelmallisemmin ja resursseja paremmin hyödyntäen. Haasteena edelleen on resurssien aikataulutus NMI:n hankkeiden määräaikaisiin sovelluskehitystarpeisiin ja pitkäjänteisempää kehittämistä vaativien järjestelmien ylläpitoon.

Vuonna 2022 käyttöönotettujen henkilöstön työsuhteiden kehittämissuunnitelman ja siihen sisältyvät työsuhteiden vakinaistamisen kriteerit (hallinto- ja tukipalveluiden/koulutus- ja julkaisutoimintojen tehtävissä sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnassa) soveltamista jatkettiin. Vuoden 2023 aikana vakinaistettiin 2 tehtävää.

Vuoden 2023 alusta lähtien Lastentutkimuskeskus siirtyi Jyväskylän kaupungin Perheneuvolan ja Niilo Mäki Instituutin yhdessä ylläpitämästä toiminnasta täysin Keski-Suomen Hyvinvointialueen toiminnaksi. Muutoksen myötä sovittiin Lastentutkimuskeskuksen tilojen vuokrauksesta Hyvinvointialueelle toistaiseksi voimassaolevalla sopimuksella. Yhteistyösopimusta Keski-Suomen Hyvinvointialueen ja Niilo Mäki Instituutin välille valmisteltiin ja valmistelua jatketaan 2024. Niilo Mäki -säätiön oman klinisen toiminnan aloittamista on suunniteltu ja valmisteltu sekä aiheesta on keskusteltu muun muassa säätiön hallintoneuvoston syyskokouksessa. Toiminnan

aloittamiseen liittyviä toimenpiteitä on selvitetty ja valmisteltu vuoden 2023 lopulla. Tavoitteena on käynnistää kliininen toiminta vuoden 2024 aikana.

Aktiivinen ja näkyvä vaikuttaminen

Niilo Mäki Instituutin koulutus ja julkaisutoiminta on keskeinen osa Niilo Mäki -säätiön yleishyödyllistä toimintaa lasten ja nuorten neuropsykologisen arvioinnin ja kuntoutuksen kehittämiseksi. Instituutti järjestää omaan tutkimusalueeseensa liittyviä tieteellisiä tapahtumia ja tutkijayhteistyötä sekä koulutusta mm. psykologeille, perusopetuksen ja toisen asteen opettajille, erityisopettajille, varhaiskasvatuksen henkilöstölle, puhe- ja toimintaterapeuteille sekä lasten ja nuorten vanhemmille. NMI:n koulutustoiminnan tarkoituksena on välittää uutta tietoa oppimisvaikeuksisten lasten ja nuorten kanssa toimiville ammattiryhmille sekä asianosaisten vanhemmille. Niilo Mäki Instituutin koulutustoiminta on nivoutunut läheisesti yhteen tiedotus- ja julkaisutoiminnan kanssa.

Niilo Mäki Instituutin tiedotustoiminnan lähtökohtana on NMI:n asema valtakunnallisena oppimisvaikeuksia koskevan tiedon tuottamisen ja kokoamisen keskuksena. Näiden tehtävien lisäksi Instituutin tehtävänä on tiedottaa ja osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun oppimisvaikeuksiin liittyvissä kysymyksissä.

Tiedottamisen ja oppimisvaikeuksiin liittyvän asiantuntemuksen levittämisen erityisenä kohderyhmänä ovat oppimisvaikeuksisten lasten ja nuorten kanssa työskentelevät eri alojen ammattilaiset ja asiantuntijat, mutta myös asianosaiset itse ja heidän perheensä, eri tasoilla toimivat päättäjät sekä suuri yleisö.

Koulutusta järjestettiin valtakunnallisesti NMI:n omina maksullisina koulutuksina sekä tilauskoulutuksina ja Opetushallituksen rahoittamina koulutuksina. Vuoden 2023 koulutukset järjestettiin suurelta osin verkon välityksellä ja niiden osuus kasvoi entisestään. NMI järjesti verkossa 38 (edellisenä vuonna 38) tilauskoulutuskokonaisuutta joiden kesto vaihteli tunnista useamman päivän kestävään kokonaisuuteen. Maksullisia webinaareja toteutettiin 10 (edellisenä vuonna 2) ja lähikoulutuksia 1 (edellisenä vuonna 2+1 hybridi). Maksullisia verkkotallenteita oli saatavilla 20 kpl.

OPH-koulutushankkeita oli NMI:n toteuttamina käynnissä 14 hanketta (edellisenä vuonna 21). Hankkeista yksi oli Jyväskylän yliopiston koordinoima LukiLoki2 -täydennyskoulutusohjelma. NMI:n koordinoimissa OPH-koulutushankkeissa toteutui 1) 11 verkkotallennekoulutusta, 2) 85 webinaaria ja 42 lähikoulutusta sekä 3) Yhteispelikoulutukset, joissa toteutui yhteensä 43 koulutuspäivää.

Oppimisen ja oppimisvaikeuksien erityislehti NMI Bulletin ilmestyi 4 kertaa. Lehden päätoimittajana toimi vuoden 2023 loppuun saakka KT Sirpa Eskelä-Haapanen Jyväskylän yliopistosta. Uutena päätoimittajana aloittaa Jarkko Hautala. NMI Bulletinin nro 4/2023 oli koulutuksen polarisaatioon liittyvä erityisnumero Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuksen juhluvuoden teeman mukaisesti ja se toteutettiin NMI:n ja JY:n opettajankoulutuslaitoksen yhteistyönä. NMI Bulletinin verkkosivuilla on vierailtu vuoden 2023 aikana yli 42 000 kertaa (18 200 eri kävijää).

Koulutus- ja julkaisutiedote julkaistiin sähköisesti. NMI:n toiminnasta, tapahtumista, julkaisuista ja koulutuksista tiedotettiin myös kuukausittain kahdessa erässä ilmestyvällä kuukausikirjeellä, jonka tilaajamäärä kasvoi noin 1000 tilaajalle ja tarpeen mukaan täsmätiedotuksin. Tiedotusta jatkettiin aktiivisesti myös sosiaaliseen mediaan (Facebook ja Instagram). Niilo Mäki Instituutti järjesti avoimet ovet keväällä 2023.

NMI:n verkkosivujen etusivun ulkoasua uudistettiin pienillä käyttökokemusta parantavilla uudistuksilla. Verkkosivuilla vierailuja on vuodessa noin 1,25 miljoonaa ja yksittäisiä kävijöitä oli noin 138 000.

Vuonna 2023 valmistuivat seuraavat NMI:n verkkokaupasta saatavat julkaisut:

- KUMMI 21. Nuottinuotta: Oppimisen vaikeudet musiikinopetuksessa – Teoriaa ja harjoituksia
- Nuorten Kompassi -hyvinvointiohjelma Opas nuorten kanssa työskenteleville ammattilaisille.

Prokoulu-toimintamalliin liittyvää toimintaa jatkettiin niiden kuntien kanssa, joiden kanssa kolmen vuoden prosessi oli kesken. Lisäksi kaksi uutta kuntaa (Paimio ja Mäntsälä) aloittivat Prokoulu-toiminnan vuonna 2023. Toimintaa laajennetaan vaiheittain uusiin kuntiin. Prokoulu-toiminnassa yhdistyy koulutus ja hanketoiminta ja

kunta sitoutuu siihen kolmeksi vuodeksi. Varhaiskasvatukseen kohdentuva ProVaka-toimintamalli jatkui kolmessa kunnassa.

NMI:n Arvio-ympäristöön kehitettyjä Alakoulun, yläkoulun sekä nuorten ja aikuisten Digilukiseuloja myydään lisenssipohjaisesti oppilaitoksille ja kunnille. Arvio-ympäristöön kehitettiin vuoden 2023 aikana uusia tehtävätyyppejä ja mahdollistettiin testien laatiminen myös ruotsinkielisenä. Arvio-ympäristön taustajärjestelmän nopeutta parannettiin ja uudistettu palvelinlaitteisto parantaa käyttökokemusta entisestään. Arvio-ympäristöön kirjautumista laajasti koulujen käytössä olevalla MPASSid:llä suunniteltiin ja toteutus on aloitettu.

Ekapelin ja Spel-Ettin jakelua ja ylläpitoa jatkettiin Niilo Mäki Instituutissa. Vuoden 2023 aikana ohjelmistoa päivitettiin siten, että käyttö on mahdollista myös Chromebook-laitteiden uusilla versioilla.

Lastentutkimusklinikan toiminta siirtyi vuoden 2023 alussa Jyväskylän kaupungin Perheneuvolan ja Niilo Mäki Instituutin yhteisylläpidosta täysin Keski-Suomen Hyvinvointialueelle. Lastentutkimuskliniikka toimii hallinnollisesti samassa yksikössä Hyvinvointialueen NEPSY-tiimin kanssa ja klinikan fyysiset toimitilat on vuokrattu Niilo Mäki -säätiöltä.

Kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö

Niilo Mäki Instituutin kansainvälistä tutkimus- ja kehittämistoimintaa jatkettiin hankesuunnitelmien mukaisesti. NMI:n hankkeista mm. eTale Africa, eTaleAfrica2 ja NeoPrism-C toteutuivat yhteistyössä ulkomaisten yliopistojen ja muiden kansainvälisten toimijoiden kanssa. Myös muissa hankkeissa on kansainvälisiä yhteistyökumppaneita mukana.

Yhteistyötä (hanketoiminta, materiaalityönto, tutkimus, jne.) jatkettiin alan järjestöjen, yliopistojen ja tutkimuslaitosten, oppilaitosten ja muiden organisaatioiden kanssa. Lisäksi NMI on mukana yhteistyöverkostoissa (mm. InterLearn-huippututkimusyksikkö). Niilo Mäki säätiön asiantuntijoita osallistuu mm. Eduskunnan asiantuntijaryhmiin, alan toimijoiden hankkeiden ohjausryhmiin, neuvottelukuntiin ja asiantuntijafoorumeille. Päättäjien kanssa käytiin vuoropuhelua oppimisvaikeuksiin liittyvissä teemoissa ja asiantuntijalausuntoja annettiin NMI:n toimintakenttään liittyen. NMI:n asiantuntijuuden näkyminen kansallisesti ja kansainvälisesti on tärkeää tulevien hanke- ja tutkimusrahoitusten saamiselle.

Hallinto ja henkilöstö

Koko vuoden 2023 ajalta tarkasteltuna Niilo Mäki Instituutissa työskenteli palkkasuhteessa tai tunti- tai vuorokautisella keskimäärin 61 henkilöä/kk (edellisen vuonna keskimäärin 64,7 henkilöä/kk), joista kokoaikaisia työntekijöitä oli keskimäärin 22,6 henkilöä kuukaudessa (edellisenä vuonna 29,3) ja osa-aikaisia 26,2 henkilöä (henkilötyökuukausina 14,1 htkk; edellisenä vuonna 12,1 htkk) ja tunti- tai vuorokautisella keskimäärin 12,3 henkilöä kuukaudessa (keskimäärin henkilötyökuukausina 1,7 htkk/kk; edellisenä vuonna 1,6 htkk/kk). Kokoaikaiseksi muutettuna NMI:n kuukausi- ja tuntipalkkaisten työntekijöiden lukumäärä henkilötyövuosina oli vuoden 2023 aikana noin 38,4 henkilötyövuotta (43 henkilötyövuotta vuonna 2022) kuukaudessa. Henkilöstön määrä on kokonaisuutena tarkasteluna laskenut, johtuen päättyvistä projekteista ja niihin liittyneistä määräaikaista työsuhteista.

Niilo Mäki -säätiön hallintoneuvosto kokoontui puheenjohtajansa Paavo Leppäsen johdolla vuonna 2023 kaksi kertaa ja lisäksi järjestettiin hallintoneuvoston, hallituksen ja henkilöstön yhteinen kehittämisläisä Jyväskylässä. Niilo Mäki -säätiön hallitus kokoontui puheenjohtajansa Päivi Fadjukoffin johdolla vuoden 2023 aikana 9 kertaa ja lisäksi järjestettiin hallituksen, hallintoneuvoston puheenjohtajiston ja johtoryhmän ideariihen keuhällä 2023.

Hallituksen jäsenet olivat vuonna 2023:

Jäsen

Päivi Fadjukoff, puheenjohtaja
Timo Ahonen
Ulla Richardson, vpj
Päivi Kalilainen
Anne Korhonen
Hannu Savolainen

Varajäsen

Eino Havas
Tiina Parviainen
Jyrki Saarivaara
Seppo Huhtiniemi
Kirsi Kallionpää
Marja-Kristiina Lerkkanen

Niilo Mäki -säätiön hallintoneuvoston jäsenet ja heidän taustatahonsa olivat vuonna 2023 seuraavat:

Jäsen

Paavo Leppänen, pj
Berndt-Johan Lindström, vpj
Onerva Mäki, vpj
Marja-Leena Laakso
Mikko Aro
Anna Rönkä
Katri Savolainen
Tiina Luomanen
Nina Hovén
Mika Pyykkö
Juha Lappalainen
Kirsti Karila
Sonja Miettinen
Anne Vierelä

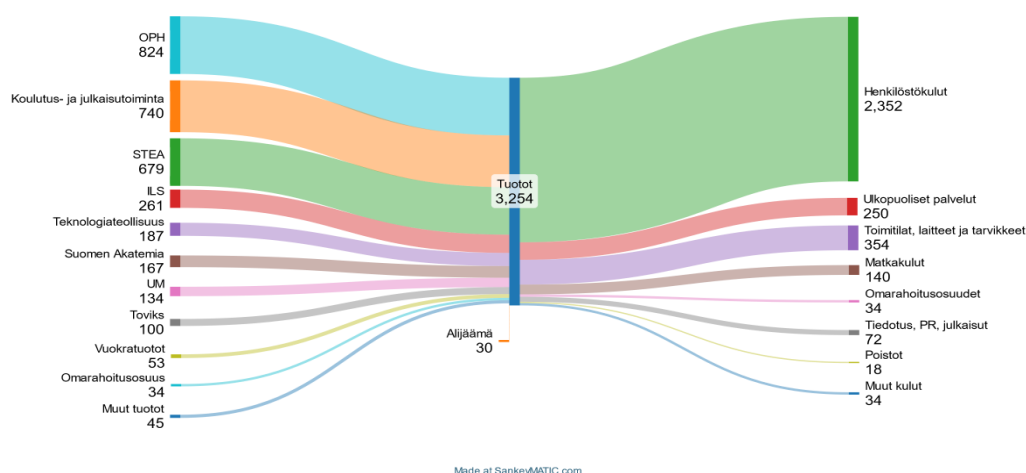
Taustataho

Jyväskylän yliopistosäätiö
Svenska Kulturfonden
Niilo Mäen perikunta
Jyväskylän yliopistosäätiö
Jyväskylän yliopistosäätiö
Haukkalan säätiö
Jyväskylän kaupunki
Opetushallitus
ADHD-liitto ry
Aivoliitto ry
Suomen CP-liitto ry
Mannerheimin lastensuojeluliitto
Kehitysvammaliitto
Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri

Niilo Mäki -säätiön hallintoneuvoston tai hallituksen jäsenille ei maksettu palkkioita hallintoneuvosto- tai hallitustyöskentelystä lukuun ottamatta hallituksen puheenjohtajaa, jolle maksettiin korvausta 2018,28 €/vuosi ja hallintoneuvoston päätöksellä 1.5.2023 alkaen 2400 €/vuosi. Säätiön johdolle on maksettu palkkaa työsopimuksen mukaisesti ja tilintarkastajille on maksettu kohtuullisen laskutuksen mukaisesti. Säätiön lähipiiriin kuuluville ei ole myönnetty muita avustuksia, vastikkeettomia taloudellisia etuja, rahalainoja tai muita vastaavia etuja.

Talous

Niilo Mäki -säätiön vuositulo vuonna 2023 oli 30 379,73 € alijäämäinen (edellinen vuosi: 27 209 € alijäämäinen). Niilo Mäki -säätiö on hoitanut kaikki taloudelliset velvoitteensa sopimusten mukaisesti. Kuvassa 1 on tiivistettynä Niilo Mäki -säätiön tuloslaskelma vuodelta 2023.

Kuva 1. Niilo Mäki säätiön tuloslaskelma (tuhatta euroa) vuodelta 2023. Alijäämä esitetty kaavion alapuolella. Kaavio tehty SankeyMATIC-palvelulla.

Hallituksen hyväksymää Niilo Mäki -säätiön varainhoitoon ja sijoitustoimintaan liittyvää sijoituspolitiikkaa jatkettiin sijoitussuunnitelman mukaisesti. Yhteiskunnassa vallitsevat taantuma ja korkea inflaatio ovat osaltaan vaikuttaneet sijoitusrahastojen negatiiviseen tuottoon sekä koulutus- ja julkaisutuottojen pienentymiseen vuoden 2023 aikana.

Koulutus- ja julkaisutoiminta toteutui talouslukujen perusteella kokonaisuutena odotuksia pienempänä (-8,3 %). Julkaisujen ja koulutusten myynti molemmat toteutuivat odotettua vähäisempänä (julkaisumyynti -5,7 % ja koulutusmyynti -13,8 %). NMI Bulletin tilausten tuotto toteutui 24,2 % odotuksia suurempana, mutta Bulletinin osuus kaikista tuotoista on vain 6,5 %.

Edelliseen vuoteen verrattuna koulutustuotot kasvoivat 6,0 % ja julkaisumyynti kasvoi 6,4%, mutta kasvu ei vastannut odotettua kasvua. Loppuvuoden tuotot jäivät poikkeuksellisesti edellisen vuoden tuottoja vähäisemmiksi.

Säätiön perustoiminnan ylläpitämiseen kohdennetun Ay5-yleisavustuksen alijäämä toteutui 6,7 % suunniteltua pienempänä eli kuluja saatiin karsittua perustoiminnasta.

Olennaiset tapahtumat tilikauden jälkeen

STEA myönsi vuodelle 2024 jatkorahoitukset yleisavustukseen (Ay5) pienellä korotuksella sekä kohdennetulle avustukselle (AK4398, Lukumummit ja -vaarit toiminnan levittäminen).

Uusia hankehakemuksia valmistellaan tuleviin hakuihin. Lisäksi NMI:n omarahoitteinen kehittämis- ja tutkimustoiminta on jatkunut suunnitelmien mukaisesti.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset (taantuma, inflaatio, käynnissä olevat sodat) vaikuttanevat vielä pitkään. Niilo Mäki -säätiön toimialaan suunnitellut ennakoitua suuremmat leikkaustoimet mm. STEA-avustuksissa ja OPH-täydennyskoulutusavustuksissa tulevat vaikuttamaan säätiön tulevien vuosien toimintaan.

Huoli lasten ja nuorten eriarvoisuuden lisääntymisestä, oppimisen edellytysten ja hyvinvoinnin heikentymisestä on kasvanut viime vuosien aikana ja vaikutuksia nähdään vasta vuosien kuluessa. Niilo Mäki -säätiön toiminnalle oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyssä ja oppimisen edistämisessä vaikeuksista huolimatta on suuri ja entisestään kasvava tarve.

Niilo Mäki -säätiön hankkeiden kokoa pyritään kasvattamaan, vaikka hankkeiden määrä tulisi jatkossa pienentymään. Hankehakemuksissa pyritään määrän sijasta panostamaan niiden laatuun.

Henkilöstön määrä kääntyi 2023 laskuun ja henkilömäärän arvioidaan pysyvän nykyisellä tasolla. Etätyöskentely sekä etätyöskentelyn ja toimistolla työskentelyn yhdistelmä tulee jatkumaan normaalina vaihtoehtona. Tilojen käytön optimointiin etsitään ratkaisuja. Lisäksi pohditaan ratkaisuja siihen, millaisia toimitiloja NMI tulee tulevaisuudessa tarvitsemaan.

Koulutustoiminnan odotetaan jatkuvan nykyisellä tasolla. Vaikka tarvetta ja kasvupotentiaalia on selkeästi havaittavissa koulutuskentällä, niin kuntien ja oppilaitosten koulutukseen käytettävän rahoituksen määrää on vaikea ennustaa. Koulutustoiminnan kasvattaminen edellyttäisi myös lisähenkilöresursseja koulutussuunnitteluun. Täydennyskoulutushankkeille aiemmin vuosittain jaossa ollut OPH-rahoitus on arvioiden mukaan pienentymässä tai jäämässä kokonaan pois vuoden 2025 alusta. OPH-rahoitteisten koulutusten tilalla varaudutaan järjestämään maksullisia koulutuksia ja räätälöityjä tilauskoulutuksia. Verkkokoulutukset ja webinaarit tulevat olemaan jatkossa olennainen osa koulutustarjontaa.

Julkaisujen ja digitaalisten tuotteiden myynnin odotetaan lisääntyvän erityisesti uusien, odotettujen digitaalisten alakouluun tarkoitettujen arviointimenetelmien myötä. Julkaisumyynti on ollut kasvussa, vaikka kasvu oli vuonna 2023 odotettua maltillisempaa.

STEA-rahoituksen uusi rahoitusmalli otettiin käyttöön vuonna 2024. Uudessa mallissa on tavoitteena turvata rahapelien tuotoilla toimineille avustuksensaajille ennustettava, vakaa ja edunsaajien autonomian turvaava

riittävä rahoitus. Vuoden 2024 alussa saadussa rahoituspäätöksessä oli mainittu ohjeellisena avustussuunnitelmana 154 350 €:n yleisavustus myös vuosille 2025 ja 2026. Yleisesti STEA:n rahoituksia tullaan leikkaamaan jo ennakoitua aiemmin vuodesta 2025 alkaen. Tämän myötä kilpailu STEA:n projektirahoituksista on vielä entistäkin kovempaa.

Yhteistyösopimusta Keski-Suomen Hyvinvointialueen ja Niilo Mäki -säätiön välille on valmisteltu vuoden 2023 aikana ja sitä jatketaan vuoden 2024 aikana. Niilo Mäki -säätiön on vuoden 2023 aikana aloittanut myös oman klinisen toiminnan käynnistämisen suunnittelun. Suunnittelutyössä on perehdytty käynnistämisen edellytyksiin niin käytänteiden, sääntöjen kuin taloudenkin osalta. Tavoitteena on saada klininen toiminta käyntiin vuoden 2024 aikana.

Säätiön tilinpäätökset vuosina 2017-2019 ja 2021 olivat ylijäämäisiä. Vuoden 2020 taloustilanne olisi todennäköisesti ollut myös positiivinen ilman koronapandemian aiheuttamia muutoksia. Vuoden 2022 ja 2023 tilinpäätökset olivat alijäämäisiä. Vuoden 2023 osalta yleisavustus Ay5 ja yleiskulutuotot toteutuivat suunnitelmien mukaisesti, mutta koulutus- ja julkaisutuottojen osalta tavoitteesta jäätii. Julkaisutoiminnan tuotot kuitenkin kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna, mutta kasvu jäi odotettua pienemmäksi.

Keväällä 2024 esitetyt valtionavustusten ja rahoitusten leikkaussuunnitelmat tulevat vaikuttamaan säätiön toimintakenttään ja luo paineita korvaavan rahoituksen varmistamiseen ja mahdollisesti myös toiminnan suuntaamiseen uudella tavalla. Euroopassa edelleen jatkuvat mullistukset eivät ole suoraan vaikuttaneet Niilo Mäki -säätiöön, koska säätiöllä ei ole toimintoja tai kytköksiä Venäjällä tai Ukrainassa. Sotatilanteen globaalit vaikutukset mm. hintojen nousuun, yleisen taloustilanteen kiristymiseen tai pakolaisvirtoihin voivat kuitenkin välillisesti vaikuttaa säätiöön jatkossa.

Tämänhetkisistä epävarmuustekijöistä huolimatta, myönteisen kehityksen edistämiseksi tehdään pitkäjänteisesti työtä. Säätiön toimintaa kehitetään määrätietoisesti ja uuden strategian painotuksilla vahvistetaan säätiön asemaa oppimisvaikeusalan tunnettuna ja arvostettuna toimijana. Uusia tuotteita kehitetään ja aiemmin julkaistuja ajantasaistetaan ja ylläpidetään, NMI:n toiminnan markkinointiin ja näkyvyyteen panostetaan sekä henkilöstön osaamista ja työhyvinvointia kehitetään. Näillä panostuksilla on vaikutusta pidemmälle aikavälille ja niiden kautta voidaan vahvistaa Niilo Mäki Instituuttia varautumaan myös taloustilanteessa tapahtuviin muutoksiin. Säätiön toiminnassa korostetaan edelleen laadukkuutta ja korkeaa tasoa sekä toimien sovellettavuutta käytännön toimijoiden avuksi.

2. Hanketoiminta vuonna 2023

Leikitään ja keskitytään yhdessä, 2020-2022 (-2023)

Sosiaali- ja
terveysministeriön
RAHOITTAMA

Projektin vetäjä: Liisa Klenberg Henkilöstö (2023): Liisa Klenberg, PsT, neuropsyk. erikoispsykologi, hankevastaava; Päivi Moisio, KM, VO, projektisuunnittelija; Sini Teivaanmäki, PsM, psykologi, projektisuunnittelija; Niina Posio, VEO, projektisuunnittelija Kesto: 2020-2022 (-2023) Rahoittaja: Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA), STEA C7291, (131 267 € vuonna 2023). Yhteistyökumppanit: <i>Järjestöt:</i> ADHD-liitto, Suomen Vanhempainliitto, Monikulttuurikeskus Gloria, Nicehearts ry/Naapuriäidit <i>Kunnat:</i> Espoon kaupunki, Jyväskylän kaupunki, Rovaniemen kaupunki, Liedon kaupunki <i>Yliopistot ja tutkimuslaitokset:</i> Dione Healey (Otagon yliopisto, Uusi-Seelanti), Noora Heiskanen (Itä-Suomen yliopisto) <i>Ohjausryhmä:</i> Tuuli Korhonen (ADHD-liitto), Merja Korhonen (Suomen Vanhempainliitto), Vesa Närhi (JY), Merja Koivula (JY), Anita Puustjärvi (KUH), Titta Turunen (Perhehoitoliitto), Ulla-Maija Ranta-Laiho, Sari Luksanen. Tavoitteet: LeKe yhdessä -hankkeen päätavoitteena on lasten itsesäätelyn ja toiminnanohjauksen kehityksen tukeminen ja vaikeuksien kasaantumisen ennaltaehkäiseminen varhaiskasvatuksessa ohjatun leikin avulla. Lisäksi tavoitteena on vahvistaa varhaiskasvatuksen, kotien ja sote-toimijoiden yhteistyötä lasten kehityksen tukemisessa. www-sivut: www.keskitytaan.fi https://www.facebook.com/leikitaanjakeskitytaan/ https://www.instagram.com/lekeyhdessa

Projektin toiminta ja tulokset 2023

LeKe-yhdessä toimintaa toteutettiin 19 päiväkotiryhmässä Rovaniemellä, Jyväskylässä, Espoossa ja Liedossa. Keväällä 2023 kokeiltiin uudistettua toimintamallia, jossa varhaiskasvatuksen toimintaan yhdistettiin vahvempaa yhteistyötä vanhempien kanssa. Arviointitietoa kerättiin kahdessa palauteseminaarissa. Kehittämistyön pohjalta kirjoitettiin varhaiskasvatuksen LeKe-toiminnasta Kummi, joka julkaistaan keväällä 2024.

Joulukuussa järjestettiin LeKe-hankkeiden päätösseminaari, joka keräsi yhteensä 61 osallistujaa. Seminaarissa jaettiin kokemuksia LeKe:n käytännön toteutuksista ja jatkosuunnitelmista kentällä. Vaikuttavuuden arviointitutkimuksesta pidettiin esitys neuropsykologian alan kongressissa (FESN) Thessalonikissa ja työstettiin tutkimusjulkaisua eteenpäin.

LeKe-toiminnan jatkumista hankkeen jälkeen valmisteltiin uudistamalla verkkosivuja sekä suunnittelemalla koulutuskokonaisuuksia LeKe Perheille- ja LeKe varhaiskasvatuksessa -toimintamallien levittämistä varten.

HAHKU

Sosiaali- ja
terveysministeriön
RAHOITTAMA

Projektin vetäjä: Suvi Ylönen

Henkilöstö (2023): Suvi Ylönen, YTM, KM, veo, ela; Marjo Naukkarinen, KM, ela, projektisuunnittelija; Mika Haapoja, KK, tietotekniikan insinööri (AMK), it-suunnittelija; Taru Rossi, lasten ja nuorten erityisohjaaja, projektisuunnittelija; Johanna Kangas, KM, projektisuunnittelija (tuntityö); Johanna Nukari, Neuropsykologian erikoispsykologi, PSL, Kuntoutussäätiö; Juha Lahti, KM, erityisluokanopettaja, (tuntityö)

Kesto: 2021-2024

Rahoittaja: Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA), STEA C9356, (154 607 € vuonna 2023).

Yhteistyökumppanit: Kuntoutussäätiö, ADHD-liitto ry, Aivoliitto ry, Autismiliitto ry, Erilaisten oppijoidenliitto ry, Suomen CP-liitto ry, Ammattiopisto Spesia, Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia, Nuorten talo Jyväskylä

Tavoitteet: Tavoitteena on tarjota vertaisryhmätoimintaa, tietoa, tukea ja tunnistamisen välineitä hahmotusvaikeuksisille 15–19 -vuotiaille nuorille, heidän läheisilleen ja nuorten kanssa toimiville tahoille

www-sivut: www.hahku.fi

<https://www.facebook.com/hahmottaminen>

www.instagram.com/aivuli_22

www.youtube.com/channel/UCZ7vGeAAoYi6iQAt_XXS39w

Projektin toiminta ja tulokset 2023

Hankkeen toisena toimintavuotena järjestettiin kolme nuorten vertaisryhmää (yksi verkkototeutus ja kaksi lähitoteutusta Jyväskylässä) sekä avattiin Nuorten Hahmolaan kahdeksan 15-19-vuotiaille suunnattua kurssia.

Lisäksi järjestettiin vertaistapaamisia hahmotusvaikeuksia kokeville sekä vanhemmille, joiden lapsilla ja nuorilla on hahmotusvaikeuksia. Syksyllä 2022 aloitettua webinaarisarjaa jatkettiin kolmen webinaarin verran. Keväällä 2023 järjestettiin Spesian toimijoille kohdennettu Hahku-mentorikoulutus. Lisäksi toisen asteen oppilaitoksille järjestettiin maksuttomia infotilaisuuksia hahmotusvaikeuksista.

Hankkeen digitaalinen hahmottamispakopeli valmistui ja sitä pilotoitiin vertaisryhmissä ja -tapaamisissa. Syksyllä 2023 aloitettiin Hahmotusvaikeudet-infograafin ja hahmotusvaikeudet aiheisen Spiral-peliversion kehittäminen yhteistyössä Kuntoutussäätiön kanssa. Hanke osallistui Educa- ja Nuori2023-messuille.

Projektin vetäjä: Adrienn Jalonen

Henkilöstö (2023): Adrienn Jalonen, FT, hankevetäjä; Päivi Merjonen, PsT, projektisuunnittelija; Julia Turok, PsM, projektisuunnittelija; Kullberg Nina, FM, projektisuunnittelija (tuntityö)

Kesto: 2022-2024

Rahoittaja: Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskasutus (STEA), STEA C9824, (151 774 € vuonna 2023).

Yhteistyökumppanit: Lastentutkimuskeskus (KEski-Suomen Hyvinvointialue), Suomen Vanhempainliitto, ADHD-liitto, Autismiliitto, Ehyt ry, Likes/JAMK

Tavoitteet: Pelaa fiksusti -hankkeessa kehitetään erityislasten liiallista pelaamista ja älylaitteiden käytön haittavaikutuksia ennaltaehkäisevä ja niiden järkevään käyttöön tähtäävä ohjausmenetelmä, jonka avulla vanhemmat voivat seurata ja ohjata lapsen internet- ja pelikäyttöä. Tavoitteena on, että erityislasten digitaalinen hyvinvointi paranee hankkeessa saadun tuen turvin. Kehitettävän menetelmän ansiosta perheitä kuormittava arki helpottuu, koska liiallisen pelaamisen aiheuttamat ongelmat vähenevät. Kohderyhmänä ovat lapset, joilla on hermoston kehityksellisiä häiriöitä (ADHD, autismikirjon häiriöitä, oppimisvaikeuksia) sekä heidän perheensä. Ryhmä- ja vertaisryhmätoiminnassa ohjataan lapsia ja vanhempia uusiin toimintatapoihin ja pelaamiseen liittyvän struktuurin luomiseen arjessa. Ohjausmenetelmästä hyötyvät kaikki perheet, joissa kamppaillaan liiallisen pelaamisen haittavaikutusten kanssa. Materiaalit ja toimintamalli siirretään perheiden, koulujen sekä järjestöjen käyttöön.

www-sivut: <https://pelaafiksusti.nmi.fi/>

Projektin toiminta ja tulokset 2023

Hankkeessa kehitettiin kyselyt digipelaamisesta vanhemmille ja lapsille. Kysymyksillä pyritään selvittämään ongelmapelaamisen haittoja ja arjen monipuolisuutta. Vuonna 2023 aloitettiin kyselyn pilotointi myös ei-nepsy lasten vanhemmille. Tutkimuksen alku- ja loppumittauksiin keuhällä 2023 osallistui interventoryhmän 10 perhettä ja kontrolliryhmän 9 perhettä, ja syksyllä 2023 interventoryhmän 7 perhettä ja kontrolliryhmän 10 perhettä. Ryhmätoiminta lapsille ja vanhemmille järjestettiin kerran viikossa 8 kertaa, yhteensä vuoden aikana järjestettiin 4 varsinaista ryhmää ja 2 vertaistukiryhmää, joihin osallistui yhteensä 28 lasta ja 35 aikuista. Lasten ryhmissä lapsia tuettiin pelaamisen sekä arjen taitojen hallinnassa ja itsesäätelyn oppimisessa keskustelun ja yhteisen tekemisen kautta. Lapset saivat vaikuttaa sisältöön ja ryhmissä pelattiin erilaisia pelejä, suunniteltiin oma lautapeli ja kannustettiin perheitä kokeilemaan uusia vapaa-ajanviettotapoja. Vanhemmille ryhmissä tarjottiin tukea ja välineitä kotiin pelikasvatukseen. Ryhmät sisälsivät asiantuntija-alustuksia digipelaamiseen ja hyvinvointiin liittyvistä aiheista, yhteistä keskustelua ja vertaistukea. Lapsille järjestettiin viisi liikuntakertaa/ryhmä Likesin toimesta (mm. vierailu trampoliiniparkissa ja pallopelejä). Vertaisryhmään osallistuvat edellisluokauden ryhmäläiset, 4 perhettä keuhällä ja 6 perhettä syksyllä 2023. Ryhmissä vahvistetaan aiemmin läpikäytyjen toimintamallien soveltamista arkeen ja tarjotaan mahdollisuus keskusteluun ja vertaistukeen. Lisäksi ryhmässä kerätään perheiden oivalluksia ja vinkkejä opasmateriaaliin.

Hankkeen tulokset: Vanhempien kyselyn mukaan lasten yliaktiivisuus/tarkkaamattomuusoireet vähenivät ryhmätoiminnan myötä. Myös vanhempien huolet vähenivät ja minäpystyvyys pelikasvattajana lisääntyi. Vanhemmat raportoivat, että perheessä on keskusteltu pelaamisesta, lapsen pelikäytöksessä on tapahtunut muutoksia ja lapsella on myönteisempi käsitys liikkumisesta tai lapsen liikkumisen määrä on lisääntynyt. Osa perheistä myös alkoi käyttää arkea strukturoivia keinoja. Suurin osa vanhemmista sai varmuutta pelikasvattajana.

Hankkeen henkilökunta on pitänyt hanke-esittelyjä ja käynyt puhumassa erityislasten digipelaamisesta eri tapahtumissa ja radiohaastattelussa.

Projektin vetäjä: Adrienn Jalonen

Henkilöstö (2023): Adrienn Jalonen, FT, hankevetäjä; Annastiina Kettunen, FM, projektisuunnittelija; Roosa Karhunen, KM, projektisuunnittelija

Kesto: 2018-

Rahoittaja: Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskasutus (STEA), STEA AK4398, (93 817 € vuonna 2023).

Yhteistyökumppanit: Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Jyväskylän kaupungin perusopetuspalvelut, Suomen Vanhempainliitto, Lukukeskus, Monikulttuurinen kirjasto, ISOF

Tavoitteet:

Tavoite 1. Lukumummi ja -vaari -toiminta levitetään osaksi/saadaan juurtumaan Mannerheimin Lastensuojeluliiton piirien ja muiden yhteistyötahojen toimintaan. 1.1. Toiminnasta vastaavat koordinaattorit koulutetaan toiminnan asiantuntijoiksi. 1.2. Toiminnan koordinaattoreille tarjotaan jatkuva asiantunteva tuki ja ohjaus. 1.3. Jatkuvasti päivitettävän materiaalin ja tutkimusperustaisten perehdytysmenetelmien ansioista toiminta pysyy korkea- ja tasalaatuisena valtakunnallisesti. NMI kouluttaa joka vuosi 60 uutta vapaaehtoista piireihin. 1.4. Koulutetaan uusia vapaaehtoisia mentoreita koordinaattoreiden avuksi ja tueksi. Jokaisen yhteistyökumppanin alueelle koulutetaan kolme uutta mentorivapaaehtoista. 1.5. Lukumummi ja -vaari -toimintaa jatkokehitetään tarjoamalla MLL:n piireille ja muille yhteistyökumppaneille eri kieliryhmiä palvelevia toimintamuotoja, sekä digitaalista lukutoimintaa.

Tavoite 2. Lukumummi ja -vaari -toiminta on osa lasten lukutaitoa tukevaa verkostoa ja on valtakunnallisesti näkyvää ja saavutettavaa.

www-sivut: <http://www.lukumummitjavaarit.fi>

Facebook: <http://fb.com/lukumummitjavaarit>

Projektin toiminta ja tulokset 2023

Hankkeessa tehdään Lukumummi ja -vaari -toiminnan ylläpito-, juurruttamis- ja levittämistyötä yhdessä pääyhteistyökumppanin MLL:n sekä muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Toiminnan ylläpito koostuu koordinaattoreiden ja vapaaehtoisten jatkuvasta tuesta, ohjauksesta ja toimintamallien kehittämisestä, ja levittämistyö koordinaattoreiden ja vapaaehtoisten kouluttamisesta. Vuoden aikana lukusujuvuuden ja sanaston kasvun tukemiseen suunnatut oppaat sekä opettajan opas päivitettiin uusimman tutkimustiedon mukaisiksi. Uusia vapaaehtoisia koulutettiin valtakunnallisesti sekä verkkovälitteisesti että lähikoulutuksissa. Vapaaehtoisille järjestettiin myös jatko- ja uusintakoulutuksia. Vuoden aikana tehtiin jatkuvaa, tiivistä yhteistyötä toiminnan paikalliskoordinaattoreiden kanssa. Lisäksi vuonna 2023 aloitettiin uutta yhteistyötä Ruotsin kielen ja kansanperinteen tutkimuskeskus ISOFin suomen kielikeskuksen kanssa tavoitteena levittää toiminta Ruotsiin ruotsinsuomalaisten lasten suomen kielen lukutaidon tukemiseksi. Yleistä lukutaitotyötä tehtiin Monikulttuurikeskus Glorian perheryhmissä, Niilo Mäki Instituutin lukutaitoseminaarissa sekä valtakunnallisesti kokoamalla opettajille suunnattuja materiaaleja toiminnan verkkosivuille lukutaitotyön tueksi. Alkuvuodesta julkaistiin maksutta kouluille jaettava Lukumummien ja -vaarien Espooseen vai Espanjaan -sarjakuvajuliste, jonka tarkoituksena on muistuttaa lapsia lukutaidon tärkeydestä eri arjen tilanteissa. Vuoden aikana järjestettiin myös kaksi lukuhaastetta kouluille sekä yksi valtakunnallinen lukukampanja lukuhaasteineen. Lisäksi toiminnan visuaalinen ilme päivitettiin.

ILS – Inläring och Stöd i läsning och skrivning, (ILS3LUKI, 2023-2026)

Projektin vetäjä: Paula Salmi ja Ann-Katrine Risberg

Henkilöstö (2023): Paula Salmi, FT; Ann-Katrine Risberg, KM; Pia Vataja, KM; Nea Kronberg, KM; Charlotte Liljeström, KM

Kesto: 2023-2026

Rahoittaja: Svenska Kulturfonden, Stiftelsen Brita Maria Renlunds Minne ja Svenska Folkskolans Vänner (158 584 € vuonna 2023).

Yhteistyökumppanit: Åbo Akademi: Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier (ämnet specialpedagogik), Fakulteten för humaniora, psykologi och teologi (ämnena psykologi och logopedi), Helsingfors universitet: Pedagogiska fakulteten, Jyväskylä universitet: Kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunta

Tavoitteet: Målgruppen för ILS3-projektet är finlandssvenska elever och deras lärare.

Longitudinell studie: Uppföljning av läs-, skriv- och benämningsförmågan i åk 9 för elevgruppen (N=560) som ingått i ILS-projektet 2015-2022 (åk 1-7). Uppföljningsstudien ger forskningsresultat som kan publiceras.

Kartläggningsmaterial för åk 7 och 9: Utveckling och normering av material för kartläggning och uppföljning av läs-, skriv- och benämningsförmåga samt läsförståelse i årskurserna 7 och 9. Materialet för kartläggning av läsförståelse i årskurs 9 blir digitalt.

En faktabok om inläringssvårigheter: Sammanställning av en faktabok som tar upp olika aspekter av inläringssvårigheter och presenterar finlandssvensk forskning inom området. Boken kan fungera som kurslitteratur i t ex lärarutbildning.

Fortbildning ordnas för pedagoger och andra yrkesverksamma inom utbildningssektorn.

Verkkosivut: www.inlarningochstod.fi ja www.facebook.com/inlarningochstod

Projektin toiminta ja tuotokset 2023

Läsförståelse: Arbetet med utveckling av kartläggningsmaterialet för årskurs 9 fortsatte. Under året förverkligades två pilotundersökningar i digital form. Materialet prövades med elever i årskurs 9 (n=223) i januari och med elever i årskurs 1 i gymnasiet (n=354) under hösten (augusti till oktober). Testuppgifterna bestod av flervalsuppgifter, några öppna frågor och s k lucktest (mazeuppgifter). Med stöd av resultaten från pilotundersökningarna redigerades texterna och uppgifterna, så att det blev ett färdigt kartläggningsmaterial. Även det digitala materialets funktionalitet testades.

Kartläggningsmaterial för åk 9: En ny text för individuell kartläggning av läsning utvecklades och piloterades. Även en uppföljande enkät om elevernas läsvanor utarbetades på basis av enkäten för årskurs 7. Under hösten 2023 rekryterades testledare inför kartläggningen i årskurs 9 våren 2024. På hösten kontrollerades de deltagande familjernas kontaktuppgifter inför kompletterande frågor till bakgrundsblanketten som familjerna besvarat i samband med projektstarten.

Normer åk 6 och åk 7: Normerna för benämning i årskurserna 6 och 7 färdigställdes samt normerna för läs- och skrivuppgifterna för årskurs 7 bearbetades.

Artiklar: Insamlade resultat från datainsamlingen i årskurs 7 analyserades för publicering i artiklar. Dessutom bearbetades resultat från den longitudinella studien för att publiceras i internationella tidskrifter. Under året publicerades en artikel i en internationell tidskrift och två artiklar skickades in för granskning.

Faktabok: Innehållet i faktaboken planerades och skribenter kontaktades. Skribenterna påbörjade skrivandet av sina kapitel. En del resultat från ILS-projektet publicerades i rapporten "Läsningen lever" för att kunna användas i boken.

Under år 2023 samarbetade projektet med olika aktörer kring läsning och inläringssvårigheter, bl.a. Läsväskan/Folkhälsan, Lukeva varhaiskasvatus/Utbildningsstyrelsen. Dessutom arrangerades UBS-finansierade fortbildningar.

Verkkosivut: www.proskola.fi

I september ordnade ILS3-SR-projektet ett veckolångt seminarium i Jyväskylä där forskare från Jyväskylä universitet, Itä-Suomen yliopisto, Universität Potsdam samt Universität Mönster deltog för att planera upplägg och analys av experimentella fallstudier fr beteendeinterventioner, som kommer att genomföras under åren 2024-2026 inom ILS3-SR. Som ett resultat av seminariet genomfördes också under november och december en pilotstudie gällande visuell analys av data från beteendeinterventioner. Preliminära analyser gjordes i december 2023 och då beslöts att dessa presenteras, om möjlighet ges, vid en internationell konferens under 2024.

Tidig kartläggning av förutsättningar för inläring (NAPP), (2023-2026)

Projektin vetäjä: Paula Salmi

Henkilöstö (2023): Nea Kronberg, Charlotte Liljeström, Ann-Katrine Risberg, Pia Vataja ja Paula Salmi

Kesto: 2023-2026

Rahoittaja: Sundells stiftelse (13 829 € vuonna 2023), Utbildningsstyrelsen (23 135 € vuonna 2023).

Yhteistyökumppanit: Eva Ståhlberg-Forsén (Helsingfors universitet), Eva Staffans (Åbo Akademi), Monica Skuthälla (Svenska samskolan i Tammerfors), Nora Karlsson (Daghemmet Marias Asyl/Stiftelsen Sedmigradsky), Johanna Sallinen (Folkhälsans förbund), Heidi Hermansson (Folkhälsan Åboland)

Tavoitteet: Målgruppen för NAPP-projektet är personal och barn inom finlandssvensk småbarnspedagogik och förskola. Målsättningarna med NAPP-projektet är att:

- * utarbeta forskningsbaserade material för kartläggning av språkliga färdigheter för 5- och 6-åringar
- * fortbilda pedagoger och andra yrkesverksamma inom småbarnspedagogiken
- * samla information om hur finlandssvenska barns språk utvecklas innan skolgången inleds

Verkkosivut: nmi.fi/napp

Projektin toiminta ja tuotokset 2023

Kartläggningsmaterialet: På hösten planerades och utvecklades innehållet till kartläggningsmaterialet. Kartläggningsmaterialet innehåller uppgifter som mäter fonologisk medvetenhet, bokstavskännet, benämning, begreppsförståelse och hörförståelse. Dessutom tillkommer en kort frågeblankett till föräldrarna. På hösten inleddes utvecklingsarbetet av uppgifter i hörförståelse och begreppsförståelse. Uppgifterna formulerades och illustrationer till dem togs fram. Planeringen av den digitala plattformen för dokumentationen och poängsättningen av uppgifterna inleddes även på hösten. Vi redigerade även en befintlig bakgrundsblankett till hemmen och en föräldraenkät med frågor om risk för läs- och skrivsvårigheter inför datainsamlingen i småbarnspedagogik och förskola.

Datainsamling: På hösten ansökte vi om utlåtande från etiska nämnden vid Jyväskylä universitet för den kommande datainsamlingen. Därtill planerade vi förverkligandet av datainsamlingen och påbörjade rekrytering av forskningssister/testledare.

På hösten rekryterades en projektarbetare på deltid till projektet. Vi grundade en referensgrupp bestående av sakkunniga inom området för småbarnspedagogik och språk. Referensgruppen möttes första gången i augusti. Under hösten tog vi även kontakt med Åbo stads Servicechef för svenskspråkig fostran och undervisning för att planera piloter och en del av normeringen som görs i Åbo. På hösten ansökte vi även om tilläggsfinansiering till projektet från Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne rf och från riksdagens tilläggsbudget. I december presenterades framstegen och arbetet i projektet för representanter för Sundells stiftelse.

Projektimuotoisen lukuteatteritoiminnan vaikuttavuus lukivaikeuskuntoutuksessa (ReadDrama), 2018-2023 ja Lukuintoa lukuteatterista (ReadMore), 2019-2023

Projektin vetäjä: Jarkko Hautala

Henkilöstö (2022): Jarkko Hautala PsT, dosentti, akatemiaturkija; Enni Junttila, FM, tutkija; Roosa Karhunen, FM, tutkimuskoordinaattori

Kesto: 2018–2023

Rahoittaja: Suomen Akatemia, (74 002 € vuonna 2023).

Yhteistyökumppanit: Tommi Kärkkäinen, Mirka Saarela, Paavo Nieminen, Mikko Aro, Minna Torppa (JYU), Miia Ronimus (Oulun yliopisto), Jaana Viljaranta (Itä-Suomen Yliopisto), Stefan Hawelka (Salzburgin yliopisto, Itävalta), Chase Young (Sam Houston State University, US).

Opiskelijat: Nina Kullberg (jatko-opiskelija JYU), Jonne Posti (UEF), Harri Palokangas (UEF), Mirka Junikka, Anniina Palonen, Miila Sillgren & Sari Hietala

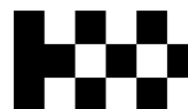
Tavoitteet: Hankkeissa selvitetään lukuteatterin tehokkuutta lukivaikeuden kuntoutusmuotona ja taitojen sekä lukuinnostuksen edistäjänä. Lukuteatteri on draamakasvatuksellinen muoto tehokkaaksi tiedetystä lukusujuvuuden harjoitusmuodosta, toistavasta ääneen lukemisesta. Hankkeissa lukuteatterin tehokkuutta verrataan perinteisiin lukusujuvuuden tukimuotoihin. Samalla tutkitaan lukumotivaation ja lukemisen eri osataitojen ja prosessien välistä yhteyttä ja niiden kehitystä. Hankkeissa myös julkaistaan avoimesti lukuteatteriohjelma yleiseen käyttöön, sekä kehitetään NMI:lle lukuteatteria koskevaa koulutusta ja oppimateriaalia.

Verkkosivut: <http://readdrama.nmi.fi>; <https://www.facebook.com/ReadDrama-101110131471372/>

Projektin toiminta ja tuotokset 2023

Kevätlukukaudella 2023 suoritettiin toisen käytäntöönviemistutkimuksen aineistonkeruu kouluilla Roosa Karhusen koordinoimana. Tässä tutkimuksessa opettajat vetivät itse lukuteatteriohjelman valitsemilleen koeryhmän oppilailleen tutkimusryhmämme antamien materiaalien avulla. Opettajat myös suorittivat koe ja vertailuryhmän (yht. n = noin. 100) oppilaille digitaalisten arviointitehtävien esittämisen ennen ja jälkeen harjoittelujakson ARVIO -järjestelmän avulla. Roosa pisteytti ja esikäsitteli aineiston yhdessä Enni Junttilan kanssa. Jarkko Hautala on analysoinut aineistoa syksyllä. Enni Junttila valmisti ja lähetti tutkimusartikkelin käsikirjoituksen Drama Education -lehteen, ja artikkeli on nyt toisella arviointikierroksella. Jarkko Hautala sai hyväksytyksi vuonna 2023 neljä vertaisarvioitua artikkelia, joista kolmen kv. artikkelin aineisto on kerätty ReadDrama/More -hankkeissa.

Projektin vetäjä: Matti Kinnunen

Henkilöstö (2023): Matti Kinnunen, FM, hankevetäjä; Jaakko Ryssy, ins (AMK) projektisuunnittelija; Aryan Hassanvandi E Doreh, MA, graafinen suunnittelija.

Kesto: 2021-2024

Rahoittaja: Teknologiateollisuuden 100-vuotissäätiö, Koulupolku-ohjelma, (186 934 € vuonna 2023).

Yhteistyökumppanit: Jyväskylän yliopisto (Tuire Koponen, PsT; Jarno Rautiainen, Psy kand; Markus Hähkiöniemi, FT)

Tavoitteet: Tavoitteena on luoda uusi pelillinen matematiikan harjoitusmenetelmä. Pelin vaikuttavuutta tutkitaan satunnaistetun kontrolloidun tutkimuksen avulla.

www-sivut: <https://www.nmi.fi/epm-pelaamalla-paremmaksi/>

Projektin toiminta ja tulokset 2023

Projektissa keskityttiin vuoden 2023 aikana peli- ja oppimissisältöjen luomiseen ja niiden viemiseen peliin. Vuoden alussa viimeisteltiin järjestelmät ja alettiin luomaan oppimissisältöihin tarvittavia tehtäväsisältöjä (tehtävätyypit, tehtävät ja adaptaation määrittely). Pelisisällön osalta peliin alettiin luomaan tarvittavia sisältöjä (resurssit, esineet, rakennukset, hahmot, dialogit, toiminnot ym.).

Pelin visuaalinen ilme päivitettiin vuoden 2023 aikana. Visuaalisessa kehityksessä vuoden ensimmäinen puolisko painottui ilmeen iterointiin visuaalisten testien ja tuotannon osalta. Jälkimmäisellä puoliskolla siirryttiin visuaaliseen tuotantoon, jossa kuvia ja animaatioita luotiin iteroidun tyylin mukaisesti. Tuotettuja visuaalisia tuloksia vietiin tässä vaiheessa peliin ja prosessi jatkuu suoraviivaisena tuotantona vuonna 2024. Tuloksiin kuuluu peliympäristö (tilesetit, rakennukset, ympäristön yksityiskohdat ym.), hahmot, tehtävätyyppien visuaaliset elementit, käyttöliittymien visuaalinen ilme ja ympäristön eri osien animointi.

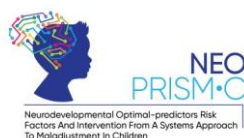
Oppimissisällön puolella tuotanto edistyi hyvin. Peliin tehtiin vuoden aikana 29 tehtävätyyppiä, yli 500 adaptaatioon upotettua tehtäväpakettia ja arviolta n. 2500-3000 uniikkia tehtävää. Näiden lisäksi moniin tehtävätyyppisiin luotiin matematiikan konsepteja selittäviä dialogeja ja korjaavia dialogimuotoisia palautteita. Näille tehtäville määriteltiin adaptoituva edistyminen, jotta kaiken tasoisille oppijoille löytyy pelistä sisältöä ja oppijat pystytään ohjaamaan oikeantasoiisiin tehtäviin. Peliin lisättiin myös uudenlainen tehtävämuoto sanallisten tehtävien sisällyttämiseksi.

Pelisisällön puolella tuloksia olivat pelin ympäristönä toimivan saaren luominen ja pelin keskeisen resurssi-, rakennus- ja sisustusjärjestelmän mukaisten kerättävien esineiden luonti. Näitä esineitä luotiin n. 300 kappaletta ja päästiin sille tasolle, jossa pelisisältöä on oppimissisällön läpikäyntiin tarvittava määrä. Tälle esinejärjestelmälle myös suunniteltiin ja toteutettiin luonteva edistyminen. Saarelle myös luotiin pelin pidemmän aikavälin edistyminen, jossa saari jaettiin viiteen isoon osaan. Näiden osien välille suunniteltiin ja toteutettiin edistyminen, jossa uusia alueita avautuu ja pelin tarina etenee.

Pelin alustava versio, jossa oli valmiina kaikki tarvittavat järjestelmät ja tarvittava sisältö, saatiin valmiiksi vuoden 2023 lopussa. Projektin päämääränä vuonna 2024 on iteroida valmistunutta peliversiota ja keskittyä toteutettujen sisältöjen hiomiseen. Vuonna 2024 tarkoituksena on keskittyä pelikokemuksen parantamiseen ja tuoda yhteen tähän kokemukseen liittyvät osa-alueet (käyttöliittymä, pelituntuma, visuaalinen ilme, tarina, musiikki, äänet ja edistyminen). Tämän lisäksi tarkoituksena on viimeistellä pelin edistymiseen liittyvä datan keruu ja tähän oppimisdataan liittyvä käyttöliittymä opettajille, josta he voivat seurata oppilaiden oppimissisällössä edistymistä.

NeoPrism-C, 2019-2023

Projektin vetäjät/ohjaajat: J-M Latvala, Jarmo Hämäläinen JYU, Paavo Leppänen (JYU)

Henkilöstö (2023): Georgia Gerike (tohtorikoulutettava, rahoitus apurahalla)

Kesto: 2019-2023

Rahoittaja: Euroopan Komissio, Marie Skłodowska-Curie ITN, (2 965 € vuonna 2023).

Yhteistyökumppanit: NeoPrism-C -hankkeen toteuttajatahot: Kyproksen yliopisto, Jyväskylän yliopisto, Unkarin tiedeakatemian luonnontieteiden tutkimuskeskus (RCNS-HAS), Louvainin katolinen yliopisto, Edinburgin yliopisto, Kreetan yliopisto, Ateenan yliopisto, Silversky 3D VR Technologies -yritys, Regionaal Instituut voor Dyslexie (RID) ja partnerit: Ohion valtionyliopiston lastensairaalan tutkimuskeskus, Brain Products -yritys, Mind's Eye Research -yritys, SUVAG -klinikka Zagreb, Kyproksen psykologien yhdistys, Amsterdamin yliopisto ja Pannonia-yliopisto. JYU monitieteinen aivotutkimuskeskus (CIBR)

Tavoitteet: Tutkimus kohdentuu tarkkaavuuden ja lukemisen vaikeuksien päällekkäistymiseen. Tutkimuksessa etsitään vastauksia kahteen keskeiseen kysymykseen: 1. Mitkä tekijät vaikuttavat siihen, että vaikeudet lukemisessa ja tarkkaavuudessa jatkuvat lapsuudesta aikuisikään? ja 2. Miksi vaikeudet lukemisessa ja tarkkaavuudessa esiintyvät usein yhdessä?

www-sivut: <http://www.neoprismc.org/>

<https://www.nmi.fi/kaynnissa-olevat-hankkeet/neo-prism-c/>

Projektin toiminta ja tulokset 2023

Tohtorikoulutettava Georgia Geriken tutkimustyö on jatkunut eri säätiöltä saaduilla apurahoilla 2023.

Hankkeesta maksettiin Georgia Geriken ja Juha-Matti Latvalan matkakulut hankkeen päätöskonferenssiin. Konferenssi järjestettiin Nikosiassa Kyproksella 31.5.-3.6.2023 ja sen ohjelma koostui keynote-puheenvuoroista (Tomas Paus, University of Montreal, Karin Landern, University of Graz ja Yair Bar-Haim, Tel Aviv University), lyhyemmistä asiantuntijapuheenvuoroista, väitöskirjatyöntekijöiden töiden esittelyistä (Gerike), posterisessioista (Gerike) ja paneelikeskusteluista (Latvala ja Gerike panelisteina).

Hankkeesta maksettiin Geriken matkakulut myös ITAKOM -konferenssiin Edinburghissa.

Hankkeen tohtorikoulutettava Georgia Gerike on tehnyt tiivistä yhteistyötä muiden tohtorikoulutettavien ja verkoston tutkijoiden kanssa.

eTALE oppimisympäristön kehittäminen lukemaan opettamisen ja oppimisen tueksi Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan (eTALE Africa 2), 2019-2023

e T A L E AFRICA

Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

Projektin vetäjä: Timo Ahonen

Henkilöstö (2023): Timo Ahonen PsT, hankevetäjä; Pia Krimark, FM, projektikoordinaattori (NMI ja JYU); Ilkka Laurinen, it-assistentti (tuntityö); Miika Pekkarinen, FM, tekninen asiantuntija ja Juha-Matti Latvala, FT, asiantuntija; Benja Heinonen, IT-assistentti (siviilipalvelus), Pamela February, PhD ja Juanita Muller (UNAM, Namibia); Haatembo Mooya, PhD ja Tiwonga Sichinga (Capolsa, UNZA, Zambia), Fraterinus Oswald Mutatembwa ja Gabriel Koboli (AMUCTA, Tansania), Flora Nyali Maghuwa ja Lydia Kairanya (KISE, Kenia), Marja-Kristiina Lerkkanen, KT (JYU) ja Ritva Ketonen, KT (HY).

Kesto: 2019–2023

Rahoittaja: Ulkoministeriö kansalaisjärjestöhanke, (125 555 € vuonna 2023)

Yhteistyökumppanit: Jyväskylän yliopisto (JY), Helsingin yliopisto (HY), University of Namibia (UNAM), Center for Promotion of Literacy in sub-Saharan Africa (Capolsa), University of Zambia (UNZA), Archbishop Mihayo University College of Tabora (AMUCTA), Tansania, Kenya Institute for Special Education (KISE), Kenia ja Kirkon Ulkomaanapu

Tavoitteet: Hankkeen tarkoituksena on parantaa alaluokkien opettajien ja erityisopettajien pätevyyttä lukemaan opettamisen taidoissa ja tarjota välineitä lukemaan opettamisen edistämiseen erityisesti lapsille, joilla on lukemaan oppimisen vaikeuksia ja samalla myös kaikille lapsille. Afrikkalais-suomalaisen opettajankoulutuksen asiantuntijaryhmä kehittää kattavan lukutaitoon ja lukutaidon opettamiseen kohdentuva e-oppimisympäristön, jota voidaan hyödyntää uusien opettajien koulutuksen tukena sekä opettajien täydennyskoulutuksessa (PD). eTALE PD ohjelma kohdistuu koulutuksen ja erityisesti lukemaan opettamisen taitojen kehittämiseen ja sitä kautta lasten ja aikuisten lukutaidon vahvistamiseen kansallisten ja kansainvälisten (esim. Unesco SDG4) tavoitteiden mukaisesti.

Verkkosivut: www.taleafrica.com

Projektin toiminta ja tuotokset 2023

Hankkeen kuukausittaiset etäkokoukset jatkuivat kevään ajan. Kumppanimaissa toiminta keskittyi erityisesti eTALE verkkomateriaalien levittämiseen ja niistä tiedottamiseen eri sidosryhmille. Partnerit kiersivät eri kampuksilla ja opettajankoulutusinstituuteilla pitämässä työpajoja.

Opettajille ja opettajiksi opiskeleville suunnattu verkkopohjainen oppimistulosten arviointimenetelmä (Teacher Certification) on myös otettu käyttöön, ja sillä voidaan arvioida eTALE ympäristössä opiskelevien oppimistuloksia.

Yhteistyössä Kirkon ulkomaan avun työskentelevien henkilöiden kanssa kokeiltiin eTALE literacy osuuden käyttöä Keniassa pakolaisleirien hyvin heikosti koulutettujen opettajien lukemaan opettamisen taitojen lisäämisessä. Kokeilu antoi tietoa ja kokemusta eTALE:n suppeamman ja visuaalisemman version mahdollista kehittämistä varten.

eTALE Africa2 - Opettajankoulutuksen eOppimisympäristö varhaiskasvatukseen ja matematiikan perustaitojen opetukseen, 2023-2026

e T A L E AFRICA

Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

Projektin vetäjä: Timo Ahonen

Henkilöstö (2023): Timo Ahonen PsT, hankevetäjä; Pia Krimark, FM, projektikoordinaattori (NMI ja JYU); Miika Pekkarinen, FM, tekninen asiantuntija ja Juha-Matti Latvala, FT, asiantuntija; Pamela February, PhD, Juanita Möller, Develias Ngatjiisue, Renate Shikwaya (UNAM, Namibia); Haatembo Mooya (PhD), Kalima Kalima (MEd), Zanzini Ndhlovu (PhD), Tiwonga Sichinga (Capolsa, UNZA, Zambia), Fraterinus Oswald Mutatembwa, Gabriel Koboli Judith Mwanga (AMUCTA, Tansania); Flora Nyali Maghuwa, Peter Lothuron Long'ore, Roseline Chelegat Melly, Lydia Kairanya (KISE, Kenia), Marja-Kristiina Lerkkanen, KT (JYU), Jenni Salminen KT (JYU), Tuire Koponen KT (JYU) ja Ritva Ketonen, KT (HY).

Kesto: 2023–2026

Rahoittaja: Ulkoministeriö kansalaisjärjestöhanke, (64 328 € vuonna 2023)

Yhteistyökumppanit: Jyväskylän yliopisto (JY), Helsingin yliopisto (HY), University of Namibia (UNAM), Center for Promotion of Literacy in sub-Saharan Africa (Capolsa), University of Zambia (UNZA), Archbishop Mihayo University College of Tabora (AMUCTA), Tansania ja Kenya Institute for Special Education (KISE), Kenia.

Tavoitteet: Hankkeen tarkoituksena on tukea ja vahvistaa tutkittuun tietoon perustuen alaluokkien opettajien ja erityisopettajien lukemaan opettamisen pedagogisia taitoja ja tarjota välineitä matematiikan perustaitojen opettamisen edistämiseen ja varhaiskasvatuksen kehittämiseen myös lapsille, joilla on oppimisen vaikeuksia. Afrikkalais-suomalaisen opettajankoulutuksen ja oppimisen asiantuntijaryhmän kehittämä eOppimisympäristö, joka vahvistaa opettajankoulutusta ja voidaan hyödyntää opettajien täydennyskoulutuksessa (PD). Hankkeen tavoitteena on vahvistaa koulutusta ja lasten ja aikuisten lukemaan opettamisen taitojen kehittämistä kansallisten ja kansainvälisten tavoitteiden mukaisesti kumppanimaissa.

Verkkosivut: www.taleafrica.com

Projektin toiminta ja tuotokset 2023

Hanke aloitettiin huhtikuussa virtuaalisella aloituskokouksella. Säännöllisiä etäkokouksia pidettiin kuukausittain. eTALE oppimisympäristön rakennetta työstiin kokouksissa hyödyntäen jo rakennettua eTaleAfrica -oppimisympäristön pohjaa. Ympäristöön suunniteltiin useampaa sisältökokonaisuutta tukeva rakenne.

Kumppanimaiden varhaiskasvatuksen sekä matematiikan perustaitojen opetuksen tilaa kartoitettiin ja niiden kehittämiskohteita selvitettiin sisältöjen suunnittelun taustaksi. Alkuvuodeksi 2024 suunnitellun Namibian työpajan järjestelytoimet aloitettiin.

Projektin vetäjä: Suvi Ylönen

Henkilöstö (2023): Suvi Ylönen, YTM, KM, VEO, hankevetäjä; Eveliina Paananen, KK, projektisuunnittelija; Mika Haapoja, KK, tietotekn.ins (AMK), sovellussuunnittelija; Paula Salmi, FT ja Maria Niskakoski, KM.

Kesto: 2023-2024

Rahoittaja: Opetushallitus (25 866€ vuonna 2023).

Tavoitteet: Hankkeessa kehitetään Lukeva varhaiskasvatus -työkalu, joka on digitaalinen ja ilmainen kyselytyökalu varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Sen avulla varhaiskasvatuksen yksiköt voivat kartoittaa kielellisten taitojen ja lukivalmiuksia tukevan toiminnan ja ympäristön toteutumista yksiköissä sekä saada vinkkejä monipuoliseen toiminnan ja ympäristön toteutukseen.

Projektin toiminta ja tuotokset 2023

Lukeva varhaiskasvatus -työkalun suunnittelu ja toteutus aloitettiin syksyllä 2023. Kyselyä esipilotoitiin varhaiskasvatuksen työntekijöillä ja sisältöjä tarkennettiin ja muokattiin esipilotin ja asiantuntijakommenttien perusteella.

Kyselytyökalun tekninen toteutus rakennettiin aiemmassa Lukeva koulu -hankkeessa kehitetylle tekniselle pohjalle, mutta mukauttaen varhaiskasvatuksen tarpeisiin.

Neuvottelut kyselytyökalun julkaisusta ja sen ylläpitoon liittyvistä seikoista käynnistettiin Opetushallituksen kanssa.

Kyselytyökalu on tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2024 aikana.

Projektin vetäjä: Jarkko Hautala

Henkilöstö (2023): Jarkko Hautala, PsT, dosentti, hankevetäjä; Annastiina Kettunen, FM, projektisuunnittelija; Jonna Salminen, KT, erityisopettaja, asiantuntija; Hannu Hirvonen, lastenkirjailija, sisältötuottaja.

Kesto: 2023-2024

Rahoittaja: Opetushallitus (16 916€ vuonna 2023).

Tavoitteet: Hankkeen tavoite on tarjota uusia suomenkielisiä äänen lukemisen harjoituksia ensimmäisille vuosiluokille. Hankkeessa tuotetaan maksuton digitaalinen ja tulostettava materiaalipaketti, joka sopii erityisesti erityisopetukseen. Materiaali on sisältää kaiken tarvittavan oppituntien pitämistä varten. Lukemisen sujuvuuden harjoittelu toistavan äänen lukemisen menetelmällä on tehokasta ja tällä materiaalilla myös hauskaa ja motivoivaa. Lisäksi materiaalipaketti sisältää ohjeet, kuinka opettaja voi tutkia harjoittelun vaikuttavuutta ja raportoida anonyymit tulokset NMI:n tutkijoille.

Verkkosivut: <https://luetaas.nmi.fi/>

Projektin toiminta ja tuotokset 2023

Materiaalin suunnittelu aloitettiin keväällä 2023. Materiaalissa käytettävä pistetyöskentelymuoto valikoitui Jonna Salmisen käytännön kokemuksen perusteella. Materiaalin päätettiin koostuvan kymmenestä oppitunnista, joista jokainen sisältää satukatkelman, runon, tietotekstin ja käsitelistan. Lastenkirjailija Hannu Hirvoselta saatiin valmiit sadut ja hän kirjoitti materiaalia varten 10 runoa. Toistettavat sadut sisältävät huumoria ja niiden on tarkoitus tehdä lukemisen sujuvuuden harjoittelusta kiinnostavaa.

Satujen teemoja syventäviä tietotekstejä kirjoitettaessa kiinnitettiin erityistä huomiota vaikeustasoon. Valmiin materiaalin pääpaino on lukemisen sujuvuuden harjoittelussa, mutta samalla kartutetaan eri tekstilajien tuntemusta sekä kirjoittamista.

Loppuvuonna aloitettiin materiaalin nettisivujen luominen. Nettisivuille tulee tietoturvallinen ja anonyymi tapa jakaa NMI:n tutkijoille harjoittelun tuloksia. Aryan Vandin luoma materiaalin kuvitus valmistui.

Lokakuussa materiaalin suunnittelua esiteltiin NMI:n muulle henkilöstölle sisäisessä palaverissa. Loppuvuonna valmistauduttiin Educa-messuja varten, jonne kirjoitettiin myös lehdistötiedote.

Materiaalipaketin nimeksi päätettiin *Luetaas! Toistavan äänen lukemisen harjoitusmateriaaleja alkuopetukseen*.

Tukea oppimisvaikeuksiin Keski-Suomessa -hanke (TOVIKS), 2023-2024

TOVIKS

KESKI-SUOMEN LIITTO

Projektin vetäjä: Nina Kultti-Lavikainen

Henkilöstö (2023): Nina Kultti-Lavikainen hankevastaava, PsL, neuropsykologi, kognitiivinen psykoterapeutti; Leena Tahkola, PsM, FM, sisältöasiantuntija; Jarkko Hautala, PsT, projektitutkija; Benja Heinonen, siviilipalvelusmies

Kesto: 2023-2024

Rahoittaja: Keski-Suomen liitto (109 610 € vuonna 2023)

Yhteistyökumppanit: Hankasalmien, Jyväskylän, Joutsan, Keuruun, Laukaan, Saarijärven ja Uuraisten sivistystoimet

Tavoitteet: Kehitetään etänä toteuttavaa oppimisen tukea lapsille ja nuorille sosiaali- ja terveystalveluiden siirtyessä kunnilta hyvinvointialueelle ja sivistystalveluiden jäädessä kunnille.

Hankkeen ydintavoitteet ovat: 1) kehittää uuteen palvelurakenteeseen soveltuva, jatkuvasti tutkimusperusteisesti kehittyyvä toimintamalli mahdollisimman oikea-aikaisesta tuesta lapsille ja nuorille, joilla on oppimisvaikeuksia ja neuropsykiatrisia vaikeuksia. 2) Hyvinvointialueen toimijoiden ja koulun henkilöstön yhdessä tekemisen kulttuurin vahvistaminen, ja 3) edistää oppimisen haasteita kohdanneiden lasten saamaa tukea hyvinvointialueella. Näihin tavoitteisiin pyritään luomalla uusia digitaalisuutta hyödyntäviä toimintamalleja, joissa vahvistetaan etäkonsultaatiota ja etätyöskentelyä.

Verkkosivut: <https://toviks.nmi.fi/>

Projektin toiminta ja tuotokset 2023

Etäkonsultaatioita toteutettiin yhteensä 13 kpl. Tavoitteena on, että lapsella olisi mahdollisuus saada tukea jo ennen kuin hän pääsee tarkempaan oppimisvaikeuksien arviointiin ja kuntoutukseen. Konsultaatiotapaamisiin jäsennetään selkeä rakenne, jonka turvin malli on siirrettävissä terveydenhuollon palveluihin laajemminkin. Toteutuneiden etäkonsultaatioiden pohjalta työstettiin videoita lapsille ja nuorille: 1) Johdanto, 2) Mitä ovat oppimisvaikeudet? 3) Mitä tarkoittaa nimeämisen vaikeus? 4) Mitä tarkoittaa kielen äännerakenteen prosessointi? 5) Mitä tarkoittaa toiminnanohjaus? 6) Mitä on luki-vaikeus? 7) Mitä tarkoittaa matematiikan oppimisvaikeus?

Etätyöskentelyyn osallistui 30 lasta. Tavoite on tukea myös pidemmän matkan päässä asuvia lapsia hyödyntäen digitaalisia palveluita. Etätyöskentelyä pyritään toteuttamaan vahvassa yhteistyössä koulun toimijoiden kanssa. Kokemuksia on haettu lukemisen, kirjoittamisen laskemisen ja luetun ymmärtämisen etänä toteutettavasta tuesta. Lisäksi käynnistettiin etäryhmä lapsille, joilla on lukivaikeutta. Ryhmään liittyen järjestettiin kaksi koulutusiltaa koulujen henkilöstölle.

Hanketta esiteltiin Keski-Suomen liiton seminaarissa, Aluehallintoviraston seminaarisarjassa sekä Sairaalaopetuksen päivillä.

Digitaalinen arviointialusta Arvio, 2018-

Projektin vetäjä: Kiril Shenouda Khalil

Henkilöstö (2023): Kiril Shenouda Khalil, vastaava ohjelmistosuunnittelija; Enni Stylman, ohjelmointi; Riku Laine, ohjelmointi; Jaakko Ryssy, sisältötuki ja asiakastuki; Miika Pekkarinen, tekninen tuki ja palvelinhallinta

Kesto: 2018-

Rahoittaja: Niilo Mäki -säätiön omaa toimintaa (koulutus- ja julkaisutoiminnan osa).

Tavoitteet: Projektin tavoitteena on Niilo Mäki Instituutin digitaalisen arviointialusta Arvion ylläpito ja kehitys. Digitaalisella arviointialustalla mahdollistetaan erilaisten NMI:n arviointitehtävien kehittäminen digitaalisiksi, helpottaen näin opettajien ja tutkijoiden työtä. Arvio toimii myös NMI:n myytävien digitaalisten arviointimenetelmien alustana.

www-sivut: <http://arvio.nmi.fi>

Projektin toiminta ja tulokset 2023

Niilo Mäki Instituutin digitaalisen arviointialusta Arvion kehitystä jatkettiin vuonna 2023. Vuonna 2023 aikana järjestelmään lisättiin useampi uusi tehtävätyyppi, jotka mahdollistavat esimerkiksi ruudun jakamisen kahteen osaan, jolloin tehtäväsisältö on nähtävillä staattisena ja tehtävät voivat muuttua ruudun toisella puolella. Tämän lisäksi järjestelmällä voidaan toteuttaa jatkossa monivalintatehtäviä.

Järjestelmää on nyt myös mahdollista käyttää ruotsin kielellä ja suunnitelmassa on mahdollistaa muidenkin kielten tuki järjestelmään. Ruotsin kielen tuki on mahdollistanut useamman uuden seulan kehittämisen ja toteuttamisen.

Seulakokonaisuuksille on myös mahdollistettu aikarajojen asettaminen aikaisempien tehtäväkokonaisuuksien aikarajojen lisäksi. Järjestelmälle toteutettiin päivityksiä sekä ohjelmistojen että kaluston osalta, tämän lisäksi tehtyjen optimointien seurauksena järjestelmän nopeus parani tietyissä prosesseissa lähes 90%.

Vuonna 2023 myös aloitettiin toimet, jonka seurauksena vuonna 2024 mahdollistetaan MPASSid - kirjautumisen käyttämisen Arvioon kirjautuessa.

Arvio-ympäristöön on kehitetty muun muassa DigiLukiseulan eri versiot.

DIGILUKISEULA

ETUSIVU

ALAKOULU

YLÄKOULU

NUORILLE JA AIKUISILLE

KOULUTUS JA TUKI

Tervetuloa Niilo Mäki Instituutin DigiLukiseula-sivustolle!

Valitse osio, jota haluat käyttää:

ALAKOULUN
DIGILUKISEULA

YLÄKOULUN
DIGILUKISEULA

DIGILUKISEULA
NUORILLE JA AIKUISILLE

LUKINO

Projektin vetäjä: Riikka Heikkilä

Henkilöstö (2023): Riikka Heikkilä, PsT, hankevetäjä; Pirita Korpivaara, FM, projektisuunnittelija; Roosa Karhunen, FM, projektisuunnittelija; Maria Haakana, KM, koulutuspäällikkö; Jari Westerholm, YTM, tilasto-analyytit; Assi Karppinen, Atte Palokangas ja Lasse Eskola, *graafinen suunnittelu ja taitto*; Riikka Malinen, Janette Niemi ja Ina-Maria Mieskolainen, *tiedotus*; Jaakko Ryssy, Enni Stylman, Kiril Shenouda Khalil, Matti Kinnunen, Miika Pekkarinen ja Jami Kakko, *tutkimus- ja arviointimenetelmien tekninen toteutus*.

Tutkimusassistentit: Anniina Heikkinen, Sara Huotari, Janika Keskinen, Sonja Lilli, Kaisla Paajanen, Eveliina Paananen, Hanna-Riika Tiilikainen.

Ohjausryhmä/tutkimuksen suunnittelu: Timo Ahonen, FT; Mikko Aro, PsT (JY), Kenneth Eklund, FT (JY), Maria Haakana; Jarkko Hautala, PsT; Maria Niskakoski, KM; Ulla Richardson, FT (JY); Paula Salmi, FT

Kesto: 2020-2024

Rahoittaja: Niilo Mäki Instituutin omaa toimintaa, (162 132 € vuonna 2023).

Yhteistyökumppanit: LUKINO tekee yhteistyötä Yläkoulun digilukiseula -hankkeen kanssa sähköisten arviointimenetelmien kehittämisessä. Kumppaneita ovat myös pilottiaineiston keruuseen osallistuneet vapaaehtoiset päiväkodit ja alakoulut, sekä Jyväskylän yliopisto.

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteena on 1) kehittää arviointivälineistö lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksien tunnistamiseen sekä yksilölliseen arviointiin ja seurantaan alakouluun, 2) päivittää ja laajentaa nopean nimeämisen testin normeja 5-16-vuotiaille, 3) tuottaa käytännön opas nimeämisestä ja sen kuntouttamisesta sekä 4) kerätä tutkimustietoa lasten nimeämisestä, lukemisesta, kirjoittamisesta, matematiikasta ja tarkkaavuudesta.

www-sivut: <https://www.nmi.fi/lukino/>
<https://digilukiseula.nmi.fi/alakoulun-digilukiseula/>

Projektin toiminta ja tulokset 2023

Vuoden aikana viimeisteltiin Alakoulun DigiLukiseula sekä saatettiin loppuun muihin kehitteillä oleviin arviointimenetelmiin liittyvät aineistonkeruut. Lisäksi hankkeessa on keskitytty menetelmistä tiedottamiseen ja menetelmiä koskevaan kouluttamiseen. Kevään aikana kerättiin normiaineistoa Nopean nimeämisen testiin 5-vuotiailta (n = 139), 1-2-luokan oppilailta (n = 357) sekä yläkoulusta (n = 400). Syksyllä kerättiin viiteaineisto lukusujuvuuden seurannan menetelmiin (n = n. 180) sekä kerättiin pilottiaineistoa luetun ymmärtämisen strategioiden arviointiin tarkoitetun LYSTI-menetelmän kehittämistä varten. LYSTI-menetelmän jatkokehitykseen haettiin ulkopuolista rahoitusta. Edellä kuvatut aineistonkeruut toteuttivat Niilo Mäki Instituutin koulutetut tutkimusassistentit sekä koulujen henkilökunta hankkeen tutkijoiden ohjauksessa. Arviointimenetelmien suunnittelutyössä ja hankehakemusten kirjoittamisessa on hyödynnetty ohjausryhmän asiantuntemusta. Hankkeen ohjausryhmä kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Edellä kuvatut tulokset ovat edellyttäneet sekä laajaa moniammatillista yhteistyötä että koulujen ja päiväkotien henkilökunnan mittavaa vapaaehtoista panostusta. Tästä haluamme esittää lämpimän kiitoksemme.

Projektin vetäjä: Hannu Savolainen

Henkilöstö (2023): Hannu Savolainen, KT, professori (UEF); Vesa Närhi PsT (JYU) tutkija/Prokoulu-ohjaaja; Pirjo Savolainen, FL (UEF) tutkija/Prokoulu-ohjaaja, Henrik Husberg, M.Ed, Proskolan/Prosmå -ohjaaja; Riikka Malinen, koulutussuunnittelija; Anne Karhu, KT (UEF), Riikka Qvintus, KM, Prokoulu-ohjaaja (Lappeenranta); Ville Laivamaa, KM, Prokoulu-ohjaaja; Elisa Havukainen, KK, ProVaka-hankekoordinaattori; ProVaka-ohjaajat: Päivi Mälkki, Tiina Mänttari ja Piia Kuismin (Varkaus); Annika Borgström, Prosmå-ohjaaja.

Kesto: 2019-

Rahoittaja: Niilo Mäki Instituutin omaa toimintaa, kuntarahoitus (Prokoulu 66 234 €, ProVaka 80 365 € vuonna 2023).

Yhteistyökumppanit: Kunnat (Imatra, Kitee, Kontiolahti, Lappeenranta, Luumäki, Saarijärvi, Tampere, Turku, Tuusula, Vantaa, Varkaus) ILS2 Tark-hanke, Jyväskylän yliopisto, Itä-Suomen yliopisto, PBIS-Europe Network, Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge (Norja), Utvecklingscentrum för barns psykiska hälsa ja Uppsala universitet (Ruotsi).

Tavoitteet: Prokoulu / ProVaka -toimintakokonaisuus on suomalainen versio School Wide Positive Behavior Support viitekehiksestä, jota toteutetaan peruskoulussa ja varhaiskasvatuksessa. Tutkimustulokset puoltavat toimintamallin vaikuttavuutta ja toimintakokonaisuutta levitetään nyt kuntien käyttöön. Niilo Mäki Instituutin kolmivuotinen Prokoulu / ProVaka -toimintakokonaisuus toteutetaan kuntien omarahoituksella kunnan valitsemissa kouluissa tai varhaiskasvatuksen yksiköissä. Niille tarjotaan Prokoulu tutkimushankkeen kokemusten perusteella päivitetty materiaalit (mm. Prokoulu-opas ja sen vaiheisiin liittyvät lisämateriaalit) sekä kolmivuotinen käyttäytymisen tuen kehittämisen ohjaus yhteistyössä paikkakunnalle koulutettavien omien Prokoulu tai ProVaka -ohjaajien kanssa. Tavoitteena on saada aikaan toimintakulttuurin muutos, jolloin toimintamalli jää pysyväksi tavaksi kehittää käyttäytymisen tukea yhteistyökunnissa.

www-sivut: <https://www.prokoulu.fi/> ja <http://www.proskola.fi>

Projektin toiminta ja tulokset 2023

Prokoulu-toimintakokonaisuutta on toteutettu 2019-2022 aloittaneissa kunnissa sopimusten mukaisesti (2019: Kitee, Luumäki, Saarijärvi, Turku ja Tuusula; 2021: Imatra ja Tampere). Vantaalla syksyllä 2022 alkanutta Prokoulu-toimintaa on jatkettu aloittaneissa yksiköissä ja vuoden 2023 aikana toimintaa on laajennettu 11 uuteen kouluun. Uusina kuntina toimintavuonna 2023 Prokoulu -toimintakokonaisuuden on aloittanut Paimio ja Mäntsälä. Koulutusten rinnalla on käytössä ollut uusittu Prokoulu-opas sekä Prokoulujen käyttöön tarkoitettuja videoita sekä suomeksi että ruotsiksi.

ProVaka-toimintakokonaisuutta on toteutettu 2022 aloittaneissa kunnissa (Imatra, Kuopio, Vantaa). Vantaalla toimintakokonaisuus etenee suunnitellun mukaisesti kolmessa aallossa: vuonna 2022 aloitti 19 toimintayksikköä (31 päiväkotia) ja vuoden 2023 syksyllä on aloittanut 19 uutta toimintayksikköä (32 päiväkotia). Toimintakaudella 2023 aloitettiin myös ProVaka-oppaan laadinta.

Kasvun tuki 1/2023 aikakauslehti julkaisi kesäkuussa 2023 menetelmäarvion Prokoulu-toimintamallista. Katsaus päättyy kokonaisarvosanaan 5/5, mikä tarkoittaa toimintamallilla olevan vahvaa dokumentoitua näyttöä suomalaisessa kontekstissa. Hankkeeseen liittyvää tutkimusta on edistetty myös tutkijoiden tapaamisilla sekä yhteistyöllä ILS2 Tark-hankkeen kanssa sekä kansainvälisten kontaktien kautta.

Toimintakauden 2023 aikana sovimme ja aloitimme suunnittelutyöt Vantaan kaupungin kanssa Prokoulu / ProVaka -toimijoille sekä eurooppalaiselle verkostolle vuonna 2024 järjestettävästä kaksipäiväisestä yhteistapahtumasta. Tapahtuma on suunnattu sekä käytännön toimijoille että tutkijoille, ja on järjestyksessään toinen, ja jatkoa vuonna 2022 Jyväskylässä järjestetylle kokoontumiselle.

Prokoulu- ja ProVaka-toimintamallien laajentuessa on huomiota kiinnitetty myös yhtenäiseen graafiseen ilmeeseen. ProVakalle sekä ruotsinkieliselle Prosmälle on päivitetty Prokouluun ja ProSkolanin kanssa yhtenevät logot.

Koulutusten suunnittelu, tiedottaminen ja markkinointi on jatkuvaa ja sitä tehdään monissa kanavissa. Julkaisutiedote on uudistettu ja on sähköisesti selailtavissa ja ladattavissa kotisivuilla, ja painettuina sitä jaetaan koulutuksissa ja tapahtumissa sekä osana julkaisumyyntiä. <https://koju.nmi.fi/julkaisut/>

Tiedottamisessa hyödynnetään kuukausittain ilmestyvää uutiskirjettä sekä täsmätiedottamista esimerkiksi Facebookissa ja Instagramissa. Uutiskirje on osoittautunut hyväksi tavaksi tiedottaa koko NMI:n toiminnasta. Uutiskirjeen vastaanottajamäärä nousi noin tuhannella vastaanottajalla vuoden 2023 aikana ja kirjeitä lähetettiin noin 30. Myös sosiaalisen median kautta (erityisesti Facebook) tapahtuva tiedottaminen on osoittautunut tehokkaaksi ja sen kautta olemme myös tavoittaneet uusia asiakkaita ja kohderyhmiä. Koju.nmi.fi sivuilla vieraili n 110 000 erillistä kävijää, 1 240 000 käyntiä.

Vuonna 2023 järjestettiin oppimisen ja oppimisvaikeuksien arviointiin sekä taitojen tukemiseen liittyen 38 tilauskoulutuskokonaisuutta pääasiallisesti verkossa. Tilauskoulutusten kesto vaihteli tunnin koulutuksesta useamman päivän kestävään kokonaisuuteen. Maksullisia webinaareja järjestettiin 10 ja lähikoulutuksia 1. Koulutukset käsittelivät mm., lasten psykiatrisia ongelmia ja niiden kytkeytymistä oppimisvaikeuksiin, lukemisvalmiuksien sekä lukemis- ja kirjoittamistaitojen arviointia ja tukemista, lukikuntoutusta, nimeämistaitojen arviointia ja tukemista, oppimistrategioita, itsesäätelyn ja toiminnanohjauksen tukemista, oppimisvaikeuksia, haastavasti käyttäytymistä, matemaattisten taitojen tukemista, ja yhteisopettajuutta. Maksullisia verkkotalenteita oli vuonna 2023 20, joista Nuorten ja aikuisten lukemis- ja kirjoittamistaitojen arviointi – digitaalisen seulontamenetelmän DigiLukiseulan käyttökoulutus, Lene – Leikki-ikäisen lapsen neurologinen arviointimenetelmä ja YKÄ – Luku- ja kirjoitustaidon arviointimenetelmä yläkouluun keräsivät runsaasti osallistujia.

LUKINO-hankkeen aineistonkeruuseen osallistuneille kouluille annettiin kiitoksena työstään yhteensä 49 koulutustallennetta, 86 KUMMIa, 3 Moodle-kurssia (1-6 lk alakoulun DLS koulutus) ja 3 e-kirjaa.

NMI:n KoJusta saatavia uusia tuotteita 2023

Hasu, J. (2023). KUMMI 21. Nuottinuotta: Oppimisen vaikeudet musiikinopetuksessa . Teoriaa ja harjoituksia. Niilo Mäki Instituutti: Jyväskylä.

Heikkilä, R., Korpivaara, P., Niskakoski (ent. Paananen), M., Oraluoma, E. & Salmi, P. (2023). LukiMat – Oppimisen arviointi: Lukemisen, kirjoittamisen ja peruslaskutaidon tuen tarpeen tunnistamisen sähköiset välineet 1. ja 2. luokalle. (maksuton). Niilo Mäki Instituutti: Jyväskylä. *e-tuote*.

Heikkilä, R., Korpivaara, P., Kettunen, A., Westerholm, J., Hautala J. & Niskakoski, M. (2023). AKI – Luku- ja kirjoitustaidon arviointimenetelmä alakoulun luokille 3-6. Sähköiset tuen tarpeen tunnistamisen välineet (AKI-seula)). Niilo Mäki Instituutti: Jyväskylä. *e-tuote*.

Puolakanaho, A., Lappalainen, P., Kaipainen, K., Keinonen, K., Lappalainen R., & Kiuru N. (2023). Nuorten Kompassi - hyvinvointiohjelma. Opas nuorten kanssa työskenteleville ammattilaisille. Niilo Mäki Instituutti: Jyväskylä.

Oppimisen ja oppimisvaikeuksien erityislehti NMI-Bulletinin numerot vuonna 2023

<https://bulletin.nmi.fi/category/2023/nmi-bulletin-1-2023/>

<https://bulletin.nmi.fi/category/2023/nmi-bulletin-2-2023/>

<https://bulletin.nmi.fi/category/2023/nmi-bulletin-3-2023/>

<https://bulletin.nmi.fi/category/2023/nmi-bulletin-4-2023/>

Toiminnasta vastaava: Maria Haakana

Henkilöstö (2023): Maria Haakana KM, koulutuspäällikkö, Maria Rintanen KM, koulutussuunnittelija, Riikka Malinen KM, koulutussuunnittelija, (vanhempainvapaalla 20.3.2023 alkaen), Assi Karppinen KM, koulutussuunnittelija, Janette Niemi KM, koulutussuunnittelija, Teemu Hytönen, merkonomi, julkaisuassistentti, Ina-Maria Mieskolainen, tiedotusassistentti, Atte Palokangas, IT-tuki, Niko Hoffren, IT-tuki, Jami Kakko, datanomi, Benja Heinonen, siviilipalvelusmies sekä harjoittelijat ja tuntityöntekijät: Aleksi Mäkelä, Satu Hautamäki ja kouluttajat.

Rahoittaja: Opetushallitus

Yhteistyökumppanit: Opetushallitus, koulut ja opettajat kautta Suomen, Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri, Onerva ja Mikael, Jyväskylän kaupungin perheneuvola, HYPEKS-verkosto, THL, Helsingin yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta, Attentio, Terveystalo, Aivoliitto, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Specia, Jyväskylän yliopisto: Kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunta, Itä-Suomen yliopisto: Filosofinen tiedekunta, Kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunta, Helsingin yliopisto, Kasvatustieteiden laitos, Tampereen yliopisto, Turun yliopisto.

Tavoitteet: Hankkeet tukevat koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, painottaen varhaista tukea ja ennaltaehkäisevää työtettä ja vahvistavat kasvatus- ja opetushenkilöstön osaamista tukea kasvua, oppimista ja toivottua käyttäytymistä varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle valtakunnallisesti. Tutkimusperustaiset menetelmät ja toimintamallit näkyvät ennaltaehkäisevänä ja ratkaisukeskeisenä työotteena tukien yksilöllisiä oppimispolkuja ja sosiaalista hyvinvointia. Erityisesti huomioidaan neuropsykiatrisen oppijan erityispiirteet opetuksessa, itsesääntelytaitojen ja toiminnanohjauksen tukeminen sekä psyykkisen oireilun ehkäiseminen. Lisäksi tarjotaan työkaluja haastavan käyttäytymisen vähentämiseen sekä toivotun käyttäytymisen ja työrauhan tukemiseen. Lukemisen hankkeet tuovat tutkimusperustaista tietoa ja menetelmiä kielenkehityksen, luku- ja kirjoitustaidon sekä lukivalmiuksien tukemiseen, oppimiseen, opetukseen ja arviointiin ja antavat välineitä innostaa lapsia ja nuoria lukemiseen ja kirjoittamiseen. Yksilöllinen riittävä tuki on mahdollistettava opintopolun kaikissa vaiheissa ja nivelkohdissa. Hankkeet tukevat henkilöstön erityispedagogisia ja ohjauksellisia taitoja sekä tarjosivat menetelmiä oppimisvaikeuksien tunnistamiseen. Hankkeet tähtäävät laadukkaaseen oppimisen tuen toteuttamiseen sekä työn ja työyhteisön pitkäkestoiseen kehittämiseen. Yhteispeli-hankkeiden tavoitteena on tukea koko kouluyhteisön hyvinvointia ja vahvistaa lasten tunne ja vuorovaikutustaitoja ala- ja yhtenäiskouluissa ja vaikuttaa koko koulun toimintakulttuuriin ja johtamiseen käytännönläheisten toimintatapojen kautta. Koulutuksissa koulutetaan opettajia lasten työskentelyn ohjaamiseen, rehtoreita koulun kehittämiseen ja muutosprosessien johtamiseen sekä työyhteisöä aikuisten keskinäisen työskentelyn ja työhyvinvoinnin tukemiseen. LUKILOKI-hankkeen tavoitteena on antaa opettajille valmiuksia ja menetelmiä luku- ja kirjoitustaidon oppimiseen ja opetukseen sekä taitojen tukemiseen. Hankkeet rohkaisevat opettajia hyödyntämään uusimpaan tutkimustietoon perustuvia arviointi-, opetus- ja harjaannuttamismenetelmiä. Tavoitteena on tarjota alueellisesti ja valtakunnallisesti verkon kautta saavutettavissa olevaa koulutusta eri puolilla Suomea.

Täydennyskoulutushankkeet ja niiden kesto

Opetushallituksen erillisrahoitus, päähakija Jyväskylän yliopisto:

7oph7235 LUKILOKI: Luku- ja kirjoitustaidon opetuksen ja oppimisen koulutusohjelma 2 2020–28.2.2023

Opetustoimen henkilöstökoulutuksen vuoden 2021 haun koulutushankkeet:

7oph7246 Käyttäytymisen taustatekijöitä ymmärtämällä hyvinvointia ja toimivia tukikeinoja varhaiskasvatukseen ja kouluun, 2021-30.6.2023.

7oph7247 Neuropsykiatriset ongelmat – oppijan kohtaaminen ja ratkaisukeskeinen tuki, 2021-30.6.2023.

7oph7248 Kielen, lukemisen ja kirjoittamisen oppimisen tuki, 2021-30.6.2023

7oph7249 Keinoja oppimisen pulmien ehkäisyyn varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle, 2021-30.6.2023.

Opetustoimen henkilöstökoulutuksen vuoden 2022 haun koulutushankkeet:

7oph7250 Hahmottamisen ja motoriikan haasteet – tunnistamisesta tukeen, 1.5.2022-31.12.2023.

7oph7251 Oppimisen vaikeudet, osallisuus ja yksilöllisten oppimispolkujen tuki, 1.5.2022-31.12.2023.

7oph7252 Osallisuuden, hyvinvoinnin ja käyttäytymisen tuki, 1.5.2022-31.12.2023.

7oph7253 Lukemisen riemu ja kohdennettu tuki, 1.5.2022-31.12.2023.

7oph7254 Lasten mielenterveyden peruspilarit ja kehitykselliset haasteet -hanke 1.5.2022-31.12.2023, yhteistyössä Jamkin kanssa.

7oph7255 Yhteispeli - tunne- ja vuorovaikutustaidoilla hyvinvoivaan toimintakulttuuriin 1.5.2022-31.12.2023.

Opetustoimen henkilöstökoulutuksen vuoden 2023 haun koulutushankkeet:

7oph7256 Lukuihoa, lukitaitoja ja yksilöllistä tukea varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle 13.5.2022-30.6.2025

7oph7257 Työkaluja ja toimintamalleja myönteisen käyttäytymisen ja hyvinvoinnin tukemiseen varhaiskasvatuksen ja koulun arjessa 13.5.2022-30.6.2025

7oph7259 Yhteispeli – hyvinvoinnin ja vuorovaikutuksen vahvistaminen kouluyhteisössä 2023-2025 13.5.2022-30.6.2025

OPH-rahoitteiset täydennyskoulutukset vuonna 2022

Verkkokoulutukset ja -tallenteet: 11 verkkotallennekoulutusta, joissa toteutettavana 15 opintopistettä.

Yhteispeli-koulutukset: toteutettiin 13 koulutuspäivää ja 30 hankkeeseen osallistuvien koulujen koulutuspäivää – yhteensä 43 koulutuspäivää.

Webinaarit ja lähikoulutukset: 127 koulutusta, joissa 225 opintopistettä, näistä 42 lähikoulutusta.

Yksi täydennyskoulutusrahoitushaku, johon tehtiin neljä hakemusta NMI päähakijana.

Vuoden aikana saatiin rahoitus viidelle täydennyskoulutushankkeelle yhteensä 632 906 euroa.

LUKILOKI 2 -hankkeessa saatettiin yhteistyössä Jyväskylän yliopiston kanssa toteutettu hanke loppuun vuoden 2023 alkukuukausien aikana. LUKILOKI 2 oli jatkoa 2018 syksyllä alkaneelle LUKILOKI-hankkeelle. Hankkeiden tuotoksena syntyi avointa materiaalia luku- ja kirjoitustaidon oppimiseen ja opetukseen sekä taitojen tukemiseen Opetushallituksen Internet-sivuille. LUKILOKI-hankkeiden koulutuksiin osallistui n. 2500 opettajaa ympäri maata.

Liitteessä 3 on kuvattu NMI:n OPH-rahoitteiset koulutukset vuonna 2023.

OPH-koulutusten www-sivut:

[Työkaluja ja toimintamalleja myönteisen käyttäytymisen ja hyvinvoinnin tukemiseen varhaiskasvatuksen ja koulun arjessa 2023–2025](#)

[Lukuihoa, lukitaitoja ja yksilöllistä tukea varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle 2023-2025](#)

[Yhteispeli – hyvinvoinnin ja vuorovaikutuksen vahvistaminen kouluyhteisössä 2023-2025](#)

[Hahmottamisen ja motoriikan haasteet – tunnistamisesta tukeen 2022-2023](#)

[Oppimisen vaikeudet, osallisuus ja yksilöllisten oppimispolkujen tuki 2022-2023](#)

[Osallisuuden, hyvinvoinnin ja käyttäytymisen tuki 2022-2023](#)

[Lukemisen riemu ja kohdennettu tuki 2022-2023](#)

[Keinoja oppimisen pulmien ehkäisyyn varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle 2021-2023](#)

[Kielen, lukemisen ja kirjoittamisen oppimisen tuki 2021-2023](#)

[Käyttäytymisen taustatekijöitä ymmärtämällä hyvinvointia ja toimivia tukikeinoja varhaiskasvatukseen ja kouluun 2021-2023](#)

[Neuropsykiatriset ongelmat – oppijan kohtaaminen ja ratkaisukeskeinen tuki 2021-2023](#)

[LUKILOKI – Oivalluksia luku- ja kirjoitustaitojen opettamiseen ja tukemiseen](#)

<https://koju.nmi.fi/yhteispeli-koulutukset/>

<https://www.facebook.com/groups/553924811480584/> (Yhteispeli- Facebook-ryhmä)

<https://lukiloki.jyu.fi/>

<https://eldoom.nmi.fi/>

<https://www.facebook.com/lukilokihanke/>

<https://www.facebook.com/NMIkoulutus/>

<https://www.instagram.com/nmikoulutus/>

<https://twitter.com/NMITiedotus>

4. Hallinto- ja tukipalvelut

Sosiaali- ja
terveysministeriön
RAHOITTAMA

Toiminnasta vastaava: Juha-Matti Latvala (toiminnanjohtaja), Jarkko Hautala (tutkimuspäällikkö), Kirsi Holkeri (talouspäällikkö), Miika Pekkarinen (tietohallintopäällikkö)

Henkilöstö (2023): Juha-Matti Latvala (toiminnanjohtaja), Jarkko Hautala (tutkimuspäällikkö), Kirsi Holkeri (talouspäällikkö), Miika Pekkarinen (tietohallintopäällikkö), Kirsi Hintikka (henkilöstökoordinaattori), Atte Palokangas (IT-suunnittelija), Niko Hoffren (IT-assistentti), Mari Hytönen (toimistoassistentti), Teemu Hytönen (toimisto-/koulutusassistentti), Jari Westerholm (tilastotieteilijä), Niina Raitonen (siistiäjä), Matias Silen (talousassistentti), Tommi Tienhaara (toimistoassistentti harjoittelija) ja Benja Heinonen (siviilipalvelusmies).

Kesto: Hallinto- ja tukipalvelut ovat pysyvää Niilo Mäki Instituutin perustoimintaa.

Rahoittaja: STEA yleisavustus (AY5) (147 000 € vuonna 2023), omat koulutus- ja julkaisutuotot, projektien yleiskuluosuudet (9YLE) (190 260 € vuonna 2023).

Tavoitteet: Niilo Mäki -säätiön hallinto- ja tukipalvelujen tavoitteena on muodostaa laadukkaasti ja tehokkaasti toimiva työskentely-ympäristö säätiön työntekijöille.

Toiminta ja tulokset 2023

Niilo Mäki -säätiön perustoimintaa ylläpidetään osaksi STEA:n yleisavustuksen, projekteilta perittävien yleiskulujen ja koulutus- ja julkaisutuottojen turvin.

Hallinto- ja tukipalveluiden henkilöstöllä hoidetaan säätiön hallinto, instituutin toiminnan johtaminen ja koordinointi, talous-, henkilöstö- ja hankehallinto, muu yleishallinto, IT-tuki, verkkopalveluiden toimivuus ja tietoturvasuus sekä muut organisaatiota palvelevat tukipalvelut (toimisto-, tilasto- ja siivouspalvelut). Sisäisen toiminnan lisäksi yhteydenpito sidosryhmiin, rahoittajiin ja muihin verkostoihin sekä viestintä (yhdessä koulutus- ja julkaisuyksikön kanssa) kuuluu olennaisena osana toimintaan. Hallinto- ja tukipalveluiden tarkoituksena on tukea ja mahdollistaa Niilo Mäki Instituutin laadukas tutkimus-, kehittämis-, koulutus- ja julkaisutoiminta.

Vuoden 2023 aikana tapahtunutta hallinto- ja tukipalveluissa:

- Työntekijöiden työhyvinvointia seurattiin vuoden aikana (keväällä 2023 henkilöstökysely ja vuodenvaihteessa Yksilötutka-kysely). Lisäksi syksyllä toteutettiin hankevetäjien johdolla hyvinvointiin liittyvä keskustelu jokaisen tiimin sisällä. Vastauksissa oli havaittavissa jakautumista työhyvinvoinnin arvioissa: suurin osa on tyytyväinen työhyvinvointiin, mutta osa henkilöstöstä kokee työhyvinvointinsa huonona. Työssä onnistuminen -ryhmässä ja henkilöstön yhteisissä tiistaipalavereissa keskusteltiin ja pohdittiin ratkaisuja, jotta työhyvinvoinnin kokemus saataisiin kaikkien osalta nostettua. Työhyvinvoinnin haasteilla voi olla vaikutusta myös edellisiä vuosia korkeampiin työterveyskuluihin.
- Vuonna 2022 käyttöön otettujen henkilöstön työsuhteiden kehittämissuunnitelman ja siihen sisältyvät työsuhteiden vakinaistamisen kriteerit (hallinto- ja tukipalveluiden/koulutus- ja julkaisutoimintojen tehtävissä sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnassa) soveltamista jatkettiin. Vuoden 2023 aikana vakinaistettiin 2 tehtävää.
- Yleiskulujen kohdentamista käynnissä oleville hankkeille jatkettiin keräämällä yleiskuluosuus (perustaso 20 % ja 75 %:ia kokonaiskustannusmallia noudattavilta) hankkeilta. Yleiskululla katetaan kaikille hankkeille yhteisiä kuluja (yhteiset tilat, työterveys, vakuutukset, hallinnon ja tukipalveluiden henkilöstökuluja, työkykyä ylläpitävät toimet jne.). Vuonna 2023 hallinnon ja tukipalveluiden sekä yleisten kulujen kulurakennetta oli tarkistettu edellisinä vuosina merkittävästi vähentyneen STEA:n yleisavustuksen vuoksi. Vaikka budjetissa hallinto- ja tukipalvelujen osalta vuonna 2023 pysyttiin,

niin tuleville vuosille on painetta tarkastella kulurakennetta ja pohtia kulujen mahdollista kohdentamista projekteille (mm. tilakulut).

- Toimitilojen osalta arvioitiin etä- ja hybridityön vaikutuksia toimitilatarpeeseen ja aloitettiin tulevaisuuden toimitilavaihtoehtojen kartoitus.
- Vuoden 2023 alusta lähtien Lastentutkimuskeskus siirtyi Jyväskylän kaupungin Perheneuvolan ja Niilo Mäki Instituutin yhdessä ylläpitämästä toiminnasta täysin Keski-Suomen Hyvinvointialueen toiminnaksi. Muutoksen myötä sovittiin Lastentutkimuskeskuksen tilojen vuokrauksesta Hyvinvointialueelle toistaiseksi voimassaolevalla sopimuksella. Yhteistyösopimusta Keski-Suomen Hyvinvointialueen ja Niilo Mäki Instituutin välille valmisteltiin ja valmistelua jatketaan 2024. Niilo Mäki -säätiön oman kliinisen toiminnan aloittamista on suunniteltu ja valmisteltu sekä aiheesta on keskusteltu muun muassa säätiön hallintoneuvoston syyskokouksessa. Toiminnan aloittamiseen liittyviä toimenpiteitä on selvitetty ja valmisteltu vuoden 2023 lopulla. Tavoitteena on käynnistää kliininen toiminta vuoden 2024 aikana.
- Hallintoneuvosto kokoontui 2 kertaa ja hallitus 9 kertaa (kaikki etä- tai hybridikokouksina). Lisäksi kesällä 2023 järjestettiin hallintoneuvoston-, hallituksen ja henkilöstön yhteinen kehittämistilaisuus Suomen Suvi -sisävesiristeilyllä. Hallituksen ja hallintoneuvoston puheenjohtajiston sekä johtoryhmän yhteinen idearihi pidettiin keväällä 2023. Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenet vuonna 2023 on mainittu liitteessä 4.

Niilo Mäki Instituutin keskimääräinen henkilömäärä (keskimääräiset henkilötyövuodet kokoaikaiseksi muutettuna) laski edellisestä vuodesta 38,4 htv:een (vuonna 2022: 43 htv).

Koko organisaation talouslukuja tarkasteltaessa säätiön vuositulos vuonna 2023 oli alijäämäinen 30 379,73 € (aiempien vuosien tulokset: 2022: -27 209 €, 2021: +57 198 €, 2020: -3990,22€, 2019: +164 370,10 €, 2018: +75 444,12 ja 2017: +76 973,09 €). Tulokseen on vaikuttanut erityisesti koulutus- ja julkaisutoiminnan toteutuminen talouslukujen perusteella kokonaisuutena odotuksia pienempänä (-8,3 %). Julkaisujen ja koulutusten myynti molemmat toteutuivat odotettua vähäisempänä (julkaisumyynti -5,7 % ja koulutusmyynti -13,8 %). Lisäksi tilanteeseen on osaltaan vaikuttanut hankkeiden toteutuminen arvioitua pienempänä (vaikuttaa hankkeilta perittävän yleiskulun kertymiseen) ja inflaation myötä kasvaneet kustannukset. Lisäksi Niilo Mäki -säätiön noudattaman Valtion työehtosopimuksen mukaiset palkan yleiskorotukset ovat vaikuttaneet kulujen kasvuun.

Hallituksen hyväksymää Niilo Mäki -säätiön varainhoitoon ja sijoitustoimintaan liittyvää sijoituspolitiikkaa jatkettiin sijoitussuunnitelman mukaisesti.

5. Yhteistyö Suomessa

Niilo Mäki Instituutti tekee tiivistä yhteistyötä lukuisten tutkimus- ja kehittämiskumppaneiden kanssa. Tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat myös toimintaa rahoittavat tahot (vuonna 2023 STEA, Suomen Akatemia, Opetushallitus, Svenska kulturfonden, Svenska folkskolans vänner, Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne, Ulkoministeriö, Euroopan Komissio, Keski-Suomen liitto ja Teknologiateollisuuden 100-vuotissäätiö).

Tutkimus-, kehittämis- ja koulutusyhteistyökumppaneita ovat suomalaiset yliopistot, tutkimuslaitokset ja -verkostot (mm. InterLearn-huippututkimusyksikkö), ammattikorkeakoulut ja ammattiopistot, lukiot sekä muut toisen asteen oppilaitokset. Lisäksi hyvinvointialueet, kunnat ja niiden palveluyksiköt ja oppilaitokset, normaalkoulut, sekä oppilaat ja heidän vanhempansa ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita.

Kehittämistoiminnassa sekä koulutuksissa tehdään yhteistyötä lukuisten järjestö- ja muiden kumppaneiden kanssa (vuonna 2023 toimintaa oli mm. seuraavien tahojen kanssa: Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri, Suomen CP-liitto, Kehitysvammaliitto, Aivoliitto, ADHD-liitto, Erilaisten oppijoiden liitto, Autismiliitto, Ammattiopisto Spesia, Mannerheimin lastensuojeluliitto ja MLL-piirit, Suomen Vanhempainliitto, Ehyt ry, Monikulttuurikeskus Gloria, Kuntoutussäätiö, Lukukeskus, Monikulttuurinen kirjasto, Lukuliike, Lukeva koulu -ohjelma, NiceHearts ry/Naapuriäidit, Kirkon ulkomaanapu, Nuorten talo Jyväskylä, Likes/JAMK, ISOF, Folkhälsans förbund, Stiftelsen Sedmigradsky, Terveystalo Oy, Attentio Oy, Aluehallintovirastot) ja uusia kumppanuuksia luodaan jatkuvasti.

Instituutin asiantuntijoita on mukana työryhmissä ja neuvottelukunnissa ja ohjausryhmissä. Listaus näistä jäsenyyksistä löytyy liitteestä 2.

Niilo Mäki Instituutin keräämiä aineistoja käytetään väitöskirja- ja muussa tutkimuksessa. Osa Niilo Mäki Instituutin tutkijoista/henkilöstöstä tekee omaa väitöskirjaansa. NMI:n aineistoista tehtävät ja/tai NMI:n henkilöstön tekeillä olevat väitöskirjat on listattu alle arvioidussa valmistumisjärjestyksessä:

- Suvi Ylönen: Hahmotusvaikeuksien legitimointi ja niille annetut merkitykset kokijoiden kerronnassa. Erityispedagogiikka, JYU. Valmistuminen 2024.
- Sini Teivaanmäki: Alle kouluikäisten lasten toiminnanohjauksen vaikeudet ja taitojen varhainen tukeminen. Psykologia, JYU. Arvioitu valmistuminen 2024.
- Henrik Husberg: Motivation, self-regulation and mathematics. Kasvatustieteiden ja psykologian tdk, Helsingin yliopisto. Arvioitu valmistumisaika 2024.
- Enni Junttila: Teatterin lukiodiplomin arviointi opiskelijan ja opettajan näkökulmasta. Taidekasvatus, JYU. Arvioitu valmistuminen 2025.
- Georgia Gerike: Mapping cognitive processes in reading disability and comorbid ADHD. Psykologia, JYU. Arvioitu valmistuminen 2025.
- Annastiina Kettunen: Epäkonventionaaliset sanavalinnat edistyneiden suomenoppijoiden akateemisissa teksteissä. Humanistinen tiedekunta, JYU. Arvioitu valmistuminen 2025.
- Jari Westerholm: Puuttuvan tiedon käsittely psykometrississä aineistoissa. Psykologia, JYU. Arvioitu valmistuminen 2025.
- Jonne Posti: Nopean nimeämisen kuntoutus. Terveystieteet, Itä-Suomen yliopisto. Arvioitu valmistuminen 2025.
- Nea Kronberg: Aiming for fluency – problems and possibilities in a Finland-Swedish setting. Opettajankoulutuslaitos, JYU. Arvioitu valmistuminen 2026.
- Pia Vataja: The development of literacy skills among monolingual and bilingual Finnish-Swedish children in early school years. OKL, JYU. Arvioitu valmistuminen 2026.
- Ann-Katrine Risberg: Early identification of reading and writing difficulties among monolingual and bilingual pupils in Finland. Erityispedagogiikka, ÅA. Arvioitu valmistuminen 2026.
- Nina Kullberg: Luetun ymmärtäminen. Psykologia, JYU. Arvioitu valmistuminen 2026.
- Sara Huotari: Nopea nimeäminen eri ikävaiheissa. Kasvatustiede/erityispedagogiikka, JYU. Arvioitu valmistuminen 2026.

Niilo Mäki Instituutin henkilöstöä osallistuu/on osallistunut vuonna 2023 väitöskirjojen ohjaamiseen ja ohjausryhmiin seuraavasti:

Jyväskylän yliopisto, erityispedagogiikka	
Tohtoriopiskelija	Ohjaaja(t) NMI:ssa
Kronberg Nea	Salmi Paula
Palmu lines (väitteli 01/2024)	Määttä Sami, Närhi Vesa, Savolainen Hannu
Jyväskylän yliopisto, kasvatustiede	
Tohtoriopiskelija	Ohjaaja(t) NMI:ssa
Huotari Sara	Heikkilä Riikka
Puttonen Jenni	Heikkilä Riikka
Jyväskylän yliopisto, opettajankoulutuslaitos	
Tohtoriopiskelija	Ohjaaja(t) NMI:ssa
Vataja Pia	Salmi Paula
Jyväskylän yliopisto, psykologia	
Tohtoriopiskelija	Ohjaaja(t) NMI:ssa
Asp Eeva	Salmi Paula
Geriike Georgia	Latvala Juha-Matti
Kullberg Nina	Jarkko Hautala
Teivaanmäki Sini	Ahonen Timo, Klenberg Liisa
Jyväskylän yliopisto, taidekasvatus	
Tohtoriopiskelija	Ohjaaja(t) NMI:ssa
Junttila Enni	Hautala Jarkko
Helsingin yliopisto, psykologia	
Tohtoriopiskelija	Ohjaaja(t) NMI:ssa
Hanukkala, Samuel	Klenberg, Liisa (seurantaryhmän jäsen)
Itä-Suomen yliopisto, terveystieteet	
Tohtoriopiskelija	Ohjaaja(t) NMI:ssa
Posti Jonne	Hautala Jarkko
Åbo Akademi, kasvatustiede	
Tohtoriopiskelija	Ohjaaja(t) NMI:ssa
Risberg Ann-Katrine	Salmi Paula

6. Kansainvälinen toiminta

Niilo Mäki Instituutissa tehdään kansainvälistä tutkimus- ja kehittämisyhteistyötä. Toiminnan kautta luodaan verkostoja ja uusia mahdollisuuksia Niilo Mäki Instituutin toiminnan kehittämiseksi ja laajentamiseksi. Vuoden 2023 aikana on toteutettu kansainvälistä toimintaa muun muassa seuraavilla tavoilla.

Kansainvälistä tutkimus- ja kehittämistyötä

Niilo Mäki Instituutin toteuttamissa hankkeissa tehtiin kansainvälistä yhteistyötä hankesuunnitelmien mukaisesti.

Euroopan Komission Marie Skłodowska-Curie ITN (Innovative training network) -hanke Neo Prism C päättyi vuonna 2023. Hankkeessa toimi tutkijana tohtoriopiskelija Georgia Gerike, jonka väitöskirjassa tutkitaan lukemisvaikeuden ja ADHD:n päällekkäistymistä ja niihin liittyviä kognitiivisia prosesseja. Tutkimuksessa hyödynnetään Lastentutkimuslinikalta kerättyä tutkimusaineistoa ja uutta, kerättävää aineistoa. NeoPrismC-hankkeeseen liittyvä päätöskonferenssi pidettiin kesällä 2023 Nikosiassa Kyproksella. Väitöskirjatyo jatkuu apurahalla.

Ulkoministeriön rahoittama eTaleAfrica (literacy) -hanke päättyi suunnitelman mukaisesti vuoden 2023 lopussa. Hankkeessa on kehitetty e-oppimisympäristöä lukemaan oppimisen ja opettamisen tueksi Afrikassa. Hanke toteutetaan yhteistyössä seuraavien kumppanien kanssa: Jyväskylän yliopisto, Helsingin yliopisto, Namibian yliopisto, Kenya Institute of Special Education, Sambian yliopisto ja Archbishop Mihayo University College of Tabora (Tansania).

Yhteistyö jatkui samojen kumppaniyliopistojen kanssa vuonna 2023 käynnistyneessä eTaleAfrica (math & ECEC) -jatkohankkeessa. Ulkoministeriön rahoittamassa hankkeessa eTale-ympäristön sisällöt laajennetaan matematiikkaan ja varhaiskasvatukseen.

Monissa muissakin NMI:n hankkeissa (mm. Leikitään ja keskitytään yhdessä, ReadDrama, ILS2, ProKoulu) tehtiin yhteistyötä ulkomaisten tutkijoiden kanssa. Uusia hankehakemuksia myös valmisteltiin kansainvälisen tutkijaverkostojen kanssa (mm. EU Horizon ja EU COST -rahoitusten haku).

Liitteet:

Liite 1. Niilo Mäki Instituutin tutkijoiden julkaisut 2023

Liite 2. Niilo Mäki Instituutin henkilöstön jäsenyyksiä 2023

Liite 3. NMI:n OPH-rahoitteiset koulutukset vuonna 2023

Liite 4. Niilo Mäki -säätiön hallintoneuvosto ja hallitus 2023

Liite 1. Niilo Mäki Instituutin tutkijoiden julkaisut 2023

Oppimisen ja oppimisvaikeuksien erityislehdessä NMI Bulletinissa vuoden 2023 aikana muiden kuin NMI:n tutkijoiden kirjoittamat artikkelien lista löytyy sivulla 30 olevien linkkien kautta.

Tutkimusartikkelit

Hautala, J., Hawelka, S. & Ronimus, M. (2023). An eye movement study on the mechanisms of reading fluency development. *Cognitive Development*. <https://doi.org/10.1016/j.cogdev.2023.101395>

Heikkilä, R., Korpivaara, P., & Niskakoski, M. (2023). Digilukiseulassa yhdistyvät tutkimustieto ja käyttäjälähtöisyys. *Oppimisen ja oppimisvaikeuksien erityislehti NMI-Bulletin*, 33 (3), 66–76.

Heiskanen, N., Karhu, A., Savolainen, H. & Närhi, V. (2023). Implementing positive behaviour intervention and support in Finnish early childhood education and care: leadership team's perspective, *European Journal of Special Needs Education*, DOI: 10.1080/08856257.2023.2207057

Hintermeier, L., Hautala, J. & Aro, M. (2023). Rapid coding of syllable structure by dysfluent developing Readers. *Scientific Studies of Reading*. <https://doi.org/10.1080/10888438.2023.2203863>

Klenberg, L., Teivaanmäki, S., Närhi, V., Kiuru, N., & Healey, D. (2023). Effectiveness of ENGAGE in reducing difficulties in everyday executive functions among Finnish preschoolers: a randomized controlled trial. *Child Neuropsychology*, 29:8, 1341-1361. DOI:10.1080/09297049.2022.2164568

Peltopuro, M., Vesala, H. T., Ahonen, T., & Närhi, V. M. (2023). Borderline Intellectual Functioning and Vulnerability in Education, Employment and Family. *Scandinavian Journal of Disability Research*, 25(1).

Posti, J., Koponen, S., Hautala, J., Heikkilä, R., Mäkisalo, J. (2023). Erilaisten interventtioiden vaikutus nopeaan sarjalliseen nimeämiseen (RAN): systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja meta-analyysi. *Puhe & Kieli*, 43 (4).

Risberg, A-K., Widlund, A., Hellstrand, H., Vataja, P. & Salmi, P. (2023) Profiles och reading fluency and spelling skills: Stability and change across the early school years. *Scandinavian Journal of Educational Research*.

Torppa, M., Aro, T., Eklund, K., Parrila, R., Eloranta, A. K., & Ahonen, T. (2023). Adolescent reading and math skills and self-concept beliefs as predictors of age 20 emotional well-being. *Reading and Writing*, 1-25.

Kirjat ja kirjan luvut

Pulkkinen, L., Ahonen, T., & Ruoppila, I. (2023). Ihmisen psykologinen kehitys. *Jyväskylä: PS-kustannus*.

Arviointi- ja kuntoutusmenetelmät

Hasu, J. 2023. KUMMI 21. Nuottinuotta: Oppimisen vaikeudet musiikinopetuksessa – Teoriaa ja harjoituksia. Niilo Mäki Instituutti. Jyväskylä.

Heikkilä, R., Korpivaara P., Kettunen, A., Westerholm, J., Hautala, J. & Niskakoski, M. (2023). AKI – Luku- ja kirjoitustaidon arviointimenetelmä alakoulun luokille 3-6. Sähköiset tuen tarpeen tunnistamisen välineet (AKI-seula). Niilo Mäki Instituutti.

Heikkilä, R., Korpivaara, P., Niskakoski, M., Oraluoma, E. & Salmi, P. (2023). LukiMat – Oppimisen arviointi: Lukemisen, kirjoittamisen ja peruslaskutaidon tuen tarpeen tunnistamisen sähköiset välineet 1. ja 2. luokalle. Niilo Mäki Instituutti.

Puolakanaho, A., Lappalainen, P., Kaipainen, K., Keinonen, K., Lappalainen R., & Kiuru N. 2023. Nuorten Kompassi -hyvinvointiohjelma. Opas nuorten kanssa työskenteleville ammattilaisille. Niilo Mäki Instituutti. Jyväskylä.

Kongressi- ja muut esitykset

Hautala, J., Junttila, E., Ronimus, M., Karhunen, R. (2023). Effectiveness of drama pedagogical reader's theater programs in special education. *Oral presentation European Association for Research on Learning and Instruction (EARLI) 2023* -conference, 20-26.8.2023, Thessaloniki, Greece.

Hautala, J., Karhunen, R., Junttila, E., Ronimus, M. (2023). Effectiveness of Reader's Theater programs in special education: Summary of ReadDrama -project findings. Oppimisen ja oppimisvaikeuksien tutkijatapaaminen, 5-6.10.2023, Jyväskylä, Finland.

Heikkilä, R., Korpivaara, P., & Niskakoski, M. (2023). Lukitaitojen kokonaisvaltainen arviointi tukitoimien suunnittelun ja seurannan pohjana. Suullinen esitys, Oppimisen ja oppimisvaikeuksien tutkijatapaaminen, 6.10.2023

Heikkilä, R., Korpivaara, P., & Niskakoski, M. (2023). Luku- ja kirjoitustaidon sähköiset arviointimenetelmät ala- ja yläkouluun sekä toiselle asteelle. Suullinen esitys, EDUCA-messut, 27.1.2023.

Huotari, S., Heikkilä, R., Korpivaara, P., & Niskakoski, M. (2023). Lukemisen ja kirjoittamisen arviointi tukitoimien suunnittelun ja toteuttamisen pohjana. Suullinen esitys, Kasvatustieteen päivät, 24.11.2023.

Huotari, S., Koponen, T., Aro, M., Torppa, M. & Heikkilä, R. (2023). The role of quantity naming for arithmetic and reading fluency. Poster, Kasvatustieteen päivät, Vaasa, 23.11.2023.

Huotari, S., Koponen, T., Aro, M., Torppa, M. & Heikkilä, R. (2023). The role of quantity naming for arithmetic and reading fluency. Poster, Oppimisen ja oppimisvaikeuksien tutkijatapaaminen, 5.-6.10.2023.

Karhu, A., Paananen, M., Gregoriadis, A., Husberg, H., Pöntinen, S. & Savolainen, H. (2023). Positive Behavior Support in Schools: Single Case Experimental Study in Finland and Greece. *Poster presentation at EARLI 2023, Thessaloniki, Greece.*

Karhu, A., Paananen, M., Gregoriadis, A., Husberg, H., Pöntinen, S. & Savolainen, H. (2023). Positive Behavior Support in Schools: Single Case Experimental Study in Finland and Greece. *Poster presentation, Oppimistutkijoiden päivät 2023, Jyväskylä.*

Karhunen, R., Hautala, J. ja Junttila, E. (2023). Lukuteatteri tekee lukemisen harjoittelusta hauskaa heikommallekin lukijalle. Kielikukko.

Khalil, K. S., Nieminen, P., Saarela, M. Hautala, J. (2023). Neural network modeling of visual word recognition. Neuromethods seminar, Department of Psychology, University of Jyväskylä, 13.11.2023.

Khalil, K. S., Nieminen, P., Saarela, M. Hautala, J. (2023). Neural network model of orthographic processing in visual word recognition. Poster presentation at Annual meeting of national researcher meeting of research on learning and learning difficulties, Jyväskylä, 5.-6.10.2023.

Risberg A-K m.fl. Cognitive predictors of reading and spelling development from Grade1 to Grade 7 vid Oppimisvaikeuksien tutkijatapaaminen, Jyväskylä 5-6.10.2023

Risberg A-K. Deltagande i paneldiskussion vid Pirls-seminariet "Hur står det till med läsförmågan" 1.12.2023

Teivaanmäki, S., Heiskanen, N., Moisio, P & Klenberg, L. (2023). Effectiveness of a play-based training program in improving children's everyday executive functioning in early childhood education. 8th Scientific meeting of the Federation of the European Societies of Neuropsychology, Thessaloniki, Greece.

Teivaanmäki, S. & Klenberg, L. (2023). Decreases in child aggressive and oppositional behavior mediate the effects of the ENGAGE intervention on parenting stress. Oppimis- ja oppimisvaikeustutkijatapaaminen, Jyväskylä.

Pro Gradut ja muut opinnäytetyöt

Grönqvist, W. (2023). Familjerisk för utveckling av läs- och skrivsvårigheter hos elever i årskurs 3. Magisteravhandling i specialpedagogik. Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier

Knif, S. & Niemi, E. (2023). Ryhmäohjaajien kokemuksia nepsy-lasten digipelaamisesta. Kandidutkielma. Jyväskylän yliopisto

Kaivonurmi, M. & Salminen, H. (2023). Tekniikasta apuope – Interaktiivinen multimediaohjelma MSB - virtuaalitutor ensimmäisen luokan ympäristöopin opetuksessa. Opettajankouluslaitoksen pro gradu. Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-202310115748>

Kenttä, L. (2023). Opettajien kokemuksia lukuteatterin vaikutuksesta lukemisen motivaatioon erityisopetuksessa. Erityispedagogiika pro gradu. Jyväskylän yliopisto. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/90076>

Latvakoski, I. & Veera Raveala, V. (2023). Lukuteatterin vaikutus lukemiseen liittyviin tunteisiin alakouluikäisillä heikoilla lukijoilla. Psykologian kandidaatin tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Olkkonen, L. & Pietilä, M. (2023). Kuudesluokkalaisten internetlukustrategiat : lukemisen ja tarkkaavuuden haasteiden vaikutus silmänliikkeisiin hakutulossivua luettaessa. Psykologian kandidaatin tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Paananen, E. & Keskinen, J. (2023). Nopea sarjallinen nimeäminen ja kirjaintuntemus esiopetusiässä: taitojen yhteys ja erot sukupuolittain sekä taustatekijöittäin. [Kandidaatin tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. Saatavilla: <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/93346>

Rajala, Ira. (2023). Tiedonhankintataidot internetissä : niiden opettaminen opettajien näkökulmista. Erityispedagogiikan pro gradu. Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-202305303333>

Muut julkaisut

Hautala, J., Niskakoski, M., Westerholm, J. & Latvala, J-M. (2023). Niilo Mäki Instituutin DigiLukiseulan Luki-indeksi: Toisen asteen aloittavien opiskelijoiden perusluku- ja oikeinkirjoitustaitojen kehitys vuosina 2019–2022 Niilo Mäki Instituutin julkaisuja. <https://digilukiseula.nmi.fi/wp-content/uploads/2023/10/DLS-raportti.pdf>

Hautala, J., Saarela, M., Loberg, O. & Kärkkäinen, T. (2023, preprint). A Design for Neural Network Model of Continuous Reading. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4479741

Heikkilä, R., Korpivaara P., Kettunen, A., Shenouda Khalil, K., Ryssy, J., Stylman, E., Westerholm, J., Hautala, J. & Niskakoski, M. (2023). *Alakoulun DigiLukiseula. Luku- ja kirjoitustaidon sähköiset tuen tarpeen tunnistamisen välineet luokille 1–6*. Niilo Mäki Instituutti. Saatavilla <https://digilukiseula.nmi.fi/alakoulun-digilukiseula/>

Lukuteatterinäytelmien tekstipankki. Niilo Mäki Instituutti. <https://koju.nmi.fi/lukuteatterinaytelmien-tekstipankki/>

Muiden artikkelit NMI:n toimintaan tai tutkimuksiin liittyen

Karjalainen, P., Backman, H. & Heikkilä, L. (2023). ProKoulu-toimintamalli (Schoolwide Positive Behavioral Interventions and Supports). Systemaattinen kirjallisuuskatsaus. *Kasvun Tuki -Aikakauslehti*, 3(1). Saatavilla: <https://journal.fi/kasvuntuki/article/view/130617>

Liite 2. Niilo Mäki Instituutin henkilöstön jäsenyyksiä 2023

Haakana Maria

- Hypeks - hyvinvointia ja pedagogiikkaa Keski-Suomeen asiantuntijaverkoston jäsen

Hautala Jarkko

- tieteellisten artikkeleiden arviointia n. 5 kpl vuosittain (esimerkiksi lehtiin: Society for Scientific Studies on Reading, Scientific Reports, Computers and Education, Educational Psychology, Plos One).
- Earli 2023 konferenssi-abstraktien arviointi.
- Saavutettavuukirjasto Celia:n valtuuskunnan jäsen
- Eino Roiha -säätiön valtuuskunnan jäsen.
- Finnish eye tracker research seminar – järjestelytoimikunnan jäsen.
- The Centre of Excellence for Learning Dynamics and Intervention Research InterLearn (InterLearn) - tutkimusryhmän jäsen.

Klenberg, Liisa

- Helsingin yliopiston neuropsykologian erikoistumiskoulutuksen ohjausryhmän jäsenyys
- Suomen neuropsykologisen yhdistyksen erikoistumislautakunnan jäsenyys

Kultti-Lavikainen Nina

- Asiantuntijajäsen Eduskunnan NEPSY-verkostossa

Latvala Juha-Matti

- Hallituksen jäsen 5/2018-, Kuntoutussäätiö.
- Asiantuntijajäsen Eduskunnan erilaisten oppijoiden tukiryhmässä 10/2021-
- Asiantuntijajäsen Eduskunnan NEPSY-verkostossa
- Jäsen Selkokielen neuvottelukunnassa.
- Jäsen Selkokirjatyöryhmässä.
- Jäsen Oikeus oppimiseen neuvottelukunnassa.
- Ohjausryhmän jäsen NeoPrismC -hanke (EU:n ETN-projekti)

Rintanen, Maria

- Hypeks - hyvinvointia ja pedagogiikkaa Keski-Suomeen asiantuntijaverkoston jäsen

Salmi Paula

- NMI Bulletin -lehden toimituskunnan jäsen
- Vertaisarviointi kansainvälisissä julkaisuissa

Ylönen Suvi

- CP-liiton Perhe voimavarana -hankkeen ohjausryhmäjäsenyys
- Eduskunnan Erilaisten oppijoiden tukiryhmän asiantuntijajäsen

Liite 3. NMI:n OPH-rahoitteiset koulutukset vuonna 2023

OPH: Oppimisvaikeudet lukiossa (2 op), verkkokoulutus 1.1.–31.5.2023

OPH: Matematiikan opetus ja oppiminen (2 op) verkkokoulutus 1.1.–31.5.2023

OPH: Itsesäätelytaitojen kehitys, haasteet ja tukeminen alakoulussa (2 op) 9.1. – 30.4.2023 verkkokoulutus

OPH: Tavoitteena sujuva lukutaito – Teoriaa ja harjoituksia (1 op) 9.1. – 16.5.2023 verkkokoulutus

OPH: Itsesäätelytaitojen kehitys, haasteet ja tukeminen varhaiskasvatuksessa (2 op) 9.1. – 30.4.2023 verkkokoulutus

OPH: Ennaltaehkäisevä tuki yleisessä tuessa (1 op) 10.1.2023 webinaari

OPH: Tiimitaidot inklusiivisen opetuksen työkaluna (1 op) 11.1.2023 webinaari

OPH: Aivo-osaamista oppimisen, kasvun ja kehityksen tueksi – Mitä jokaisen opettajan on tärkeää tietää aivojen kehityksestä (3 op) 12.-13.1.2023 ja 9. -10.3.2023 Helsinki

OPH: Hahmotusvaikeudet yläkoulussa ja toisella asteella – tunnistamisesta tukeen (3 op) 16.1. 31.1., 16.3. ja 13.4.2023 webinaari

OPH: Päällekkäistyneet oppimisvaikeudet (2 op) 16.1. ja 17.4.2023 webinaari

OPH: Keinoja matikan taitojen tukemiseen (2 op) 17.1 ja 25.4.2023 Lahti

OPH: Motorisen oppimisen vaikeudet koulussa (2op) 17.1.2023 ja 14.2.2023 Tampere

UBS: Fokus på läsning och skrivning – Senaste forskningen, undervisning och praktiska metoder 18.1.2023 Helsingfors

OPH: Toiminnanohjaus, itsesäätely ja oppiminen – Miten auttaa? (2 op) 18.1., 8.2. ja 4.4.2024 webinaari

OPH: Toiminnanohjaus, itsesäätely ja oppimisen vaikeudet – Miten auttaa? (2 op), 19.1., 8.2. ja 6.4. webinaari

OPH: Luetun ymmärtämisen ja toiminnanohjaamisen tukeminen yläkoulussa ja toisella asteella (2 op), 26.1. ja 16.3.2023 webinaari

OPH: Ratkaisukeskeisiä työkaluja oppilashuollon ammattilaisille hyvän työrauhan tukemiseksi kouluyhteisössä (2 op) 31.1. ja 30.3.2023 webinaari

OPH: Selkosuomea kouluun (2 op) 31.1. ja 14.2.2023 webinaari

OPH: Sosiaalisten taitojen tukeminen varhaiskasvatuksessa ja esi- ja alkuopetuksessa (1 op) 31.1.2023 webinaari

OPH: VSOP ja erityiset painoalueet sekä opetuksen muut joustot opetuksessa (2 op) 31.1.2023 webinaari

OPH: Sananjalkoja ja kirjainkiemuroita – sanataiteen menetelmistä intoa ja iloa luku- ja kirjoitustaidon oppimiseen ja opettamiseen (2 op) 1.2. ja 14.3.2023 webinaari

OPH: Sananjalkoja ja kirjainkiemuroita – sanataiteen menetelmistä intoa ja iloa luku- ja kirjoitustaidon oppimiseen ja opettamiseen 25.9. ja 20.11.2023

OPH: Nettilukutaito ja luetun ymmärtämisen tukeminen luokilla 6–9 (2 op), 1.2. ja 22.3.2023 webinaari

OPH: Empaattisen ja rakentavan vuorovaikutuksen taidot haastavissa vuorovaikutustilanteissa (2 op) 10.3. ja 17.3.2023 Lahti

OPH: Lukuteatteri lukusujuvuuden kehittymisen tueksi (3 op) 7.-8.2.2023 Helsinki

OPH: Miten auttaa vanhempaa ymmärtämään lapsen oppimisvaikeuksia ja tukemaan oppimista (1 op), 8.2.2023 webinaari

OPH: Lapsen matkalla puhujasta lukijaksi mukana kulkee onnistumisen riemu ja kohdennettu tuki (1 op)
8.2.2023 Tampere

OPH: Työrauha kaikille – toimintamalli työrauhaongelmien vähentämiseksi (1 op) 8.2. ja 28.3.2023 webinaarit

OPH: Yleinen tuki oppilaiden käyttäytymisen tukemiseen; miten toimia levottoman luokan kanssa (3 op), 10.2. ja 30.3.2023 verkkokoulutus

OPH: Toimintakyvyn tukeminen oppilaiden arjessa (1 op) 2.11.2023 webinaari

OPH: Päällekkäistyneet oppimisvaikeudet (1 op) verkkokoulutus 13.2. – 31.5.2023

OPH: Lukuteatteri lukusujuvuuden kehittymisen tueksi (3 op) 14.-15.2.2023 Lahti

UBS: Kartläggning av och stödåtgärder vid inlärningssvårigheter i årskurs 1 till 6 (1 sp) 15.2.2023 Helsingfors

OPH: Kouluvalmiudet varhaiskasvatuksessa (1 op) 15.2.2023 webinaari

OPH: Hahmotusvaikeuksien päällekkäistyminen ja tuen suunnittelu (1 op) 15.2.2023 webinaari

OPH: Lukitaitojen ja toiminnanohjauksen tukeminen koulussa (2 op), 16.2. ja 5.4.2023 webinaari

OPH: Keinoja kiusaamisen ehkäisemiseen varhaiskasvatuksessa ja alkuopetuksessa (1 op) 16.2.2023 webinaari

OPH: Empaattisen ja rakentavan vuorovaikutuksen taidot haastavissa vuorovaikutustilanteissa (2 op) 17.2. ja 24.2.2023 webinaari

OPH: Kohti inklusiota yhdessä opettaen (3 op) 21.2 ja 14.4.2023 Oulu

UBS: Fokus på läsning och skrivning - Senaste forskningen, undervisning och praktiska metoder 21.2.2023 Vasa

OPH: Hyvän työrauhan rakennusaineita – opettajan luokanhallinnan taitojen kehittäminen koulun arjessa (1 op) 22.2. – 16.6.2023 verkkotallennekoulutus

OPH: Hahmottamisen haasteet toisen asteen koulutuksessa (1 op), 1.3.2023–31.10.2023 verkkokoulutus

UBS: Fokus på läsning och skrivning - Senaste forskningen, undervisning och praktiska metoder 8.3.2023 webinarium

UBS: Check in Check out (CICO) 2 op 9.3., 20.4. och 11.5.2023 Helsingfors

OPH: Pystyvyyden tunne ja tietoisuustaidot työssä jaksamisen tukena (2 op), 9.3. ja 19.4.2023 Tampere

OPH: Kouluvalmiudet varhaiskasvatuksessa (1 op) 9.3.2023 webinaari

OPH: Pystyvyyden tunne ja tietoisuustaidot työssä jaksamisen tukena (2 op), 10.3. ja 21.4.2023 Helsinki

OPH: Lukemisvaikeuden kielelliset taustataidot – Tunnistamisesta tukemiseen (1op) 10.3.2023 Helsinki

OPH: Työkaluja haastavan käytöksen kohtaamiseen (3 op) 13.3., 3.4. ja 8.5.2023 Tampere

OPH: Toimintakyvyn tukeminen oppilaiden arjessa (1 op) 14.3.2024 webinaari

OPH: Etsivät-ryhmä; lasten toiminnanohjaamisen tukeminen ryhmässä (3 op), 14.3. ja 16.5.2023 webinaari,

OPH: Hahmotusvaikeudet digitaalisissa ympäristöissä (1 op) 15.3. ja 28.3.2023 webinaari

OPH: Työkaluja haastavan käytöksen kohtaamiseen (3 op) 16.3., 14.4. ja 5.5.2023 webinaari

OPH: Ratkaisukeskeisiä työkaluja oppilashuollon ammattilaisille hyvän työrauhan tukemiseksi kouluyhteisössä (2 op) 16.3. ja 25.4.2023 webinaari

OPH: Tukea tarvitsevan oppilaan arviointi (2 op) 16.3. ja 2.5.2023 webinaari

OPH: Keinoja lukemisen ja kirjoittamisen taitojen tukemiseen (2 op) 21.3. ja 11.5.2023 Helsinki

OPH: Neuropsykiatrisen oppijan tukeminen (3 op) 21.3., 4.4. ja 19.4.2023 Vaasa

UBS: Matematiksvårigheter – Kartläggning, stöd och uppföljning (1 sp) 23.3.2023 webinarium

OPH: Aikamatkalla – Sujuvan lukemisen ja oikeinkirjoituksen harjoitusohjelma (2 op) 24.3. ja 12.5.2023 webinaari

OPH: Pystyvyyden tunne ja tietoisuustaidot työssä jaksamisen tukena (2 op) 24.3. ja 21.4.2023 webinaari

OPH: Kohti inklusiota yhdessä opettaen (3 op) 27.3. ja 24.4.2023 Järvenpää -> webinaari

OPH: Etsivät-ryhmä; lasten toiminnanohjaamisen tukeminen ryhmässä (3 op), 28.3.2023 ja 15.5.2023 Jyväskylä

UBS: Samundervisning: Att bemöta elever med särskilda behov inom allmän undervisning – samordnad undervisning, kompanjonlärarskap och flexibla undervisningsgrupper (1 sp) 29.3.2023 webinarium

OPH: Autismikirjon oppilaan tukeminen kouluarjessa (1 op), 30.3.2023 Hämeenlinna

OPH: Empaattisen ja rakentavan vuorovaikutuksen taidot haastavissa vuorovaikutustilanteissa (2 op) 30.3. ja 31.3.2023 Rovaniemi

OPH: Lukemisen ja laskemisen sujuvuuden vaikeudet ja sujuvuuden tukeminen (1 op) 31.3.2023 webinaari

OPH: Luku- ja kirjoitustaidon pedagogiikkaa yläkouluun (2 op) 14.4., 19.4. ja 2.5.2023 webinaari

OPH: Haastavasti käyttäytyvän lapsen ymmärtäminen kouluympäristössä ja tukitoimien suunnittelu (1 op) 11.4.2023 Oulu

OPH: Toiminnallista lukuiloa! Ideoita ja innostusta lastenkirjojen käyttöön varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa (2 op) 12.4. ja 9.5.2023 webinaari

UBS: Stöd för skolbarn med uppmärksamhets- och självregleringssvårigheter (1 sp) 13.4.2023 webinarium

OPH: Hahmotus, työmuisti, tarkkaavuus ja toiminnanohjaus – kognitioiden huomioiminen opetuksen arjessa (3 op) 17.-18.4. ja 4.-5.5.2023 webinaari

OPH: Motorisen oppimisen vaikeudet koulussa (2op) 18.4. ja 11.5.2023 Joensuu

OPH: Hahmotusvaikeudet monikulttuurisissa ympäristössä (1 op) 24.4.2023 webinaari

OPH: Kielenkehityksen ja vuorovaikutuksen tukeminen (1 op), 25.4.2023 Lahti

OPH: Ennaltaehkäisevä tuki yleisessä tuessa (1 op) 27.4.2023 webinaari

OPH: Vastuuttoman työikäytymisen kohtaaminen ja puuttuminen – työpaja rehtoreille (1 op) 13.6.2023 webinaari

OPH: Tavoitteena sujuva lukutaito – Teoriaa ja harjoituksia (1 op) 7.8. – 1.12.2023 verkkokoulutus

OPH: Monialainen yhteistyö vaativassa oppilas- ja perhetyössä (2 op), webinaarit 30.8., 12.9., 27.9., 12.10.2023

OPH: Vastuuttoman työikäytymisen kohtaaminen ja puuttuminen – työpaja rehtoreille (1 op) 31.8. ja 12.9.2023 webinaari

OPH: Aikamatkalla – Sujuvan lukemisen ja oikeinkirjoituksen harjoitusohjelma (2 op), 4.9. ja 20.11.2023 Kuopio

OPH: Hahmotusvaikeudet yläkoulussa ja toisella asteella - tunnistamisesta tukeen (3 op)

OPH: Tukea tarvitsevan oppilaan arviointi (2 op) 5.9. ja 10.10.2023 webinaari

OPH: Luetun ymmärtämisen ja toiminnanohjaamisen tukeminen yläkoulussa ja toisella asteella (2 op) 6.9. ja 9.11.2023 webinaari

Tampere OPH: Ratkaisukeskeinen työote oppijan kohtaamisessa (1 op) 7.9.2023 Tampere

webinaari OPH: Päällekkäistyneet oppimisvaikeudet (2 op) 8.9., 17.11. ja 24.11.2023 webinaari

OPH: Haastavasti käyttäytyvän lapsen ymmärtäminen kouluympäristössä ja tukitoimien suunnittelu (1 op), 12.9.2023 webinaari

OPH: Psyykkisesti oireilevan oppilaan tukeminen kouluarjessa (1 op), 13.9.2023 Riihimäki

OPH: Nettilukutaito ja luetun ymmärtämisen tukeminen luokilla 6–9 (2 op), 13.9. ja 15.11.2023 webinaari

OPH: S2-oppilaiden kielellisten taitojen arviointi ja tukeminen (2 op), 13.9. ja 21.11.2023 webinaarit

OPH: Ymmärrätkö minua? Monikielisten lasten kielellisten taitojen tukeminen varhaiskasvatuksessa (1 op), 14.9. ja 1.11.2023 webinaari

OPH: Ratkaisukeskeisiä työkaluja oppilashuollon ammattilaisille hyvän työrauhan tukemiseksi kouluyhteisössä (2 op) 14.9. ja 1.11.2023 webinaari

OPH: Yleinen tuki oppilaiden käyttäytymisen tukemiseen; miten toimia levottoman luokan kanssa (2 op) 14.9. ja 1.11.2023 webinaari

OPH: Yleinen tuki oppilaiden käyttäytymisen tukemiseen; miten toimia levottoman luokan kanssa (2 op) 15.9. ja 3.11.2023 Kuopio

OPH: Lukivalmiuksien arviointi ja harjoittaminen toiminnallisilla menetelmin (2 op) 19.9. ja 11.10.2023 webinaari

OPH: Hahmotusvaikeudet digitaalisissa ympäristöissä (1 op) 20.9. ja 7.11. webinaari

OPH: Kohti inklusiota yhdessä opettaen (2 op) 21.9. ja 1.11.2023 Pori

OPH: Toiminnallista lukuiloa! Ideoita ja innostusta lastenkirjojen käyttöön varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa 21.9. ja 2.11.2023

OPH: Viittomakielen omaksuminen ja kehitys (2 op), 22.9. ja 4.10.2023 webinaari

OPH: Haastavasti käyttäytyvän lapsen ymmärtäminen kouluympäristössä ja tukitoimien suunnittelu – koulutus koulunkäynnin ohjaajille (1 op), 25.9.2023 webinaari

OPH: Neuropsykiatriset pulmat – Toisella asteella ja yläkoulussa ilmenevien opiskelun vaikeuksien tunnistaminen ja tukitoimien suunnitteleminen (2 op) 26.9 ja 27.11.2023 Helsinki

OPH: Hyvän työrauhan rakennusaineita – ryhmänhallinnan taitojen kehittäminen koulun arjessa (1 op) 26.9.2023 webinaari

OPH: Kohti inklusiota yhdessä opettaen (2 op) 28.9. ja 8.11.2023 Tampere

OPH: Työkaluja haastavan käytöksen kohtaamiseen (3 op) 29.9., 27.10. ja 24.11.2023 Helsinki

OPH: MALTTI – tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen ryhmämuotoisen intervention ja tehostetun tuen toteuttaminen (3 op) 28.9., 30.11.2023 ja 8.2.2024 webinaari

Check in-Check out (CICO) tehostetun tuen toimintamalli käytösongelmien kohtaamiseen kouluyhteisössä (2 op) 2.10. ja 30.10.2023 webinaari

OPH: Check in-Check out (CICO) tehostetun tuen toimintamalli käytösongelmien kohtaamiseen kouluyhteisössä (2 op) 4.10. ja 22.11.2023 Lappeenranta

OPH: Hahmotusvaikeuksien päällekkäistyminen ja tuen suunnittelu (1 op) 10.10 ja 10.11.2023 webinaari

OPH: Lapsen kuullun ymmärtämisen tukeminen varhaiskasvattajien ja vanhempien yhteistyönä (1 op) 11.10.2023 Turku

UBS: HURTIG – Konsultationsmodell för daghem – strukturerat stöd för rastlösa barn 2 sp, 26.10. och 30.11.2023 Helsingfors

OPH: Empaattisen ja rakentavan vuorovaikutuksen taidot haastavissa vuorovaikutustilanteissa (2 op) 26.10 ja 27.10.2023 Rovaniemi

UBS: Check in Check out (CICO) – en modell för individualiserat beteendestöd i skolan 2 op 27.10. och 16.11.2023 webinarium

OPH: Haastavasti käyttäytyvän lapsen ymmärtäminen kouluympäristössä ja tukitoimien suunnittelu (1 op), 30.10.2023 Kuopio

OPH: Nuorten Kompassi -hyvinvointiohjelman hyödyntäminen yläkoulussa ja toisella asteella (3 op), 31.10., 1.11.2023 webinaarit

OPH: Lapsen matkalla puhujasta lukijaksi mukana kulkee onnistumisen riemu ja kohdennettu tuki (1 op), 8.11.2023 Tampere

OPH: Etsivät-ryhmä; lasten toiminnanohjaamisen tukeminen ryhmässä (3 op), 11.9.2023 ja 28.11.2023 Helsinki

UBS: Check in Check out (CICO) – en modell för individualiserat beteendestöd i skolan 2 op 9.11. och 14.12.2023 Vasa

OPH: Lukemisvaikeuden kielelliset taustataidot – Tunnistamisesta tukemiseen (1op) 10.11.2023 Seinäjoki

OPH: Haastavasti käyttäytyvän lapsen ymmärtäminen kouluympäristössä ja tukitoimien suunnittelu (1 op), 13.11.2023 Helsinki

OPH: Lukemis- ja kirjoittamistaitojen arviointi luokilla 1 – 2. Alakoulun DigiLukiseulan käyttökoulutus 14.11.2023 webinaari

OPH: Lukuteatteri lukusujuvuuden kehittymisen tueksi (3 op) 16.-17.11.2023 Tampere

OPH: Hahmotusvaikeudet monikulttuurisissa ympäristössä (1 op) 17.11.2023 webinaari

UBS: Fokus på läsning och skrivning - Senaste forskningen, undervisning och praktiska metoder 22.11.2023 webinarium

UBS: Stöd för skolbarn med uppmärksamhets- och självregleringssvårigheter (1 sp) 23.11.2023 webinarium

UBS: HURTIG – Konsultationsmodell för daghem – strukturerat stöd för rastlösa barn 2 sp, 30.11.2023 och 11.1.2024 webinarium

OPH: Matemaattisten taitojen kehitys, oppimisen vaikeudet, arviointi ja tukeminen esi- ja alkuopetuksessa (1 op) verkkokoulutus 4.12.-22.12.2023

OPH: Kognitiivisen ja motivaatiopsykologian näkökulmia teknisen lukutaidon, kirjoittamisen ja luetun ymmärtämisen oppimiseen ja opettamiseen 1 op webinaari 12.2023

OPH: Yhteispeli 2023-2024 työyhteisökoulutukset:

OPH: Yhteispeli – tunne- ja vuorovaikutustaidoilla hyvinvoivaan toimintakulttuuriin 2022-2023 -hanke:

OPH: Hyvinvoinnin johtamista kouluyhteisöön – koulutukset esimiehille 8.2.2023 ja 23.8.2023 Tampere

OPH: Tunne- ja vuorovaikutustaitoja oppilaille – koulutukset opettajille 7.2.2023 ja 29.8.2023 Jyväskylä ja 9.2.2023 ja 6.9.2023 Helsinki

OPH: Vuorovaikutteisia työtapoja yhdessä työskentelyyn opetushenkilökunnalle: 2023 aikana työyhteisökoulutuksia 10:lle koululle, joista 10 koulutusta etäyhteyksin ja 20 koulutusta lähikoulutuksina kouluilla

OPH: Tunne- ja vuorovaikutustaitoja oppilaille – koulutus Yhteispeliin 2016-2022 osallistuneiden koulujen opettajille 6.2.2023 ja 28.8.2023 Tampere

OPH: Yhteispeli – hyvinvoinnin ja vuorovaikutuksen vahvistaminen kouluyhteisössä 2023-2024 -hanke:

OPH: Hyvinvoinnin johtamista kouluyhteisöön – koulutukset rehtoreille 20.11.2023 Tampere ja 21.11.2023 Helsinki

OPH: Tunne- ja vuorovaikutustaitoja oppilaille – koulutukset opettajille 28.11.2023 Tampere, 29.11.2023 Helsinki ja 30.11.2023 Helsinki

NIILO MÄKI -SÄÄTIÖN HALLINTONEUVOSTO JA HALLITUS 2023

Niilo Mäki -säätiön hallintoneuvosto vuonna 2023

Niilo Mäki Säätiön hallintoelimiä ovat hallintoneuvosto ja hallitus. Hallintoneuvostoon kuuluu puheenjohtaja ja 12-15 muuta jäsentä, jotka valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Hallintoneuvoston sääntömääräisissä kokouksissa käsitellään mm. toimintakertomus ja tilinpäätös (kevätkokous) sekä seuraavan vuoden toimintasuunnitelma (syyskokous). Hallintoneuvoston jäsenet vuonna 2023 olivat (suluissa viimeinen valintavuosi).

Paavo Leppänen, pj	(2022) Jyväskylän yliopistosäätiö
Onerva Mäki, vpj	(2020) Niilo Mäen perikunta
Berndt-Johan Lindström, vpj	(2020) Svenska Kulturfonden
Mikko Aro	(2020) Jyväskylän yliopistosäätiö
Marja-Leena Laakso	(2022) Jyväskylän yliopistosäätiö
Anna Rönkä	(2022) Haukkalan säätiö
Katri Savolainen	(2022) Jyväskylän kaupunki
Nina Hovén	(2021) ADHD-liitto ry
Mika Pyykkö	(2021) Aivoliitto ry
Juha Lappalainen	(2022) Suomen CP-liitto ry
Kirsti Karila	(2020) Mannerheimin lastensuojeluliitto
Sonja Miettinen	(2020) Kehitysvammaliitto
Tiina Luomanen	(2022) Opetushallitus
Anne Vierelä	(2022) Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri

Niilo Mäki -säätiön hallitus vuonna 2023

Niilo Mäki Säätiön hallitukseen kuuluu puheenjohtaja sekä 4-6 jäsentä varajäsenineen. Hallintoneuvosto nimeää hallituksen vuodeksi kerrallaan. Seuraavassa hallituksen jäsenet sekä heidän henkilökohtaiset varajäsenensä vuonna 2023.

Jäsen	Varajäsen
Päivi Fadjukoff, puheenjohtaja	Eino Havas
Ulla Richardson, vpj	Jyrki Saarivaara
Timo Ahonen	Tiina Parviainen
Hannu Savolainen	Marja-Kristiina Lerkkanen
Päivi Kalilainen	Seppo Huhtiniemi
Anne Korhonen	Kirsi Kallionpää